

MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITON

PERHEKUMMITOIMINTA

Perheiden odotuksia, kokemuksia ja kehittämissuhteita
sekä koordinaattoreiden näkemyksiä

Saara Haapa

Opinnäytetyö, kevät 2015

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) + Lastentarhan-
opettajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Haapa, Saara

Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminta. Perheiden odotuksia, kokemuksia ja kehittämissuhteita sekä koordinaattoreiden näkemyksiä.

Helsinki, kevät 2015, sivuja 84, liitteitä 5.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK)
+ lastentarhanopettajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) Uudenmaan piirin perhekummitoimintaan osallistuneiden lapsiperheiden odotuksia, kokemuksia ja kehittämissuhteita perhekummitoiminnan kehittämistyön pohjaksi. Tarkoituksena on myös kuvailla MLL:n Uudenmaan piirin perhekummitoiminnan koordinaattoreiden näkemyksiä perheiden odotuksista ja kokemuksista perhekummitoiminnasta sekä koordinaattoreiden ehdotuksia perhekummitoiminnan kehittämiseksi. Opinnäytetyössä etsittiin vastausta siihen, millaisia odotuksia, kokemuksia ja kehittämissuhteita perhekummitoimintaan osallistuneilla lapsiperheillä on perhekummitoiminnasta. MLL:n perhekummitoiminnan koordinaattoreiden näkemyksiä lapsiperheiden odotuksista ja kokemuksista selvitettiin myös. Lisäksi heiltä kysyttiin ehdotuksia perhekummitoiminnan kehittämiseksi.

Laadullisen opinnäytetyön aineisto kerättiin teemahaastattelulla kahdeksalta perhekummitoiminnassa mukana olevalta lapsiperheen vanhemmalta sekä kahdelta MLL:n Uudenmaan piirin perhekummitoiminnan koordinaattorilta. Aineistosta lähtevä sisällönanalyysi on kuvattu aineiston pelkistämisenä, ryhmitteilynä ja abstrahointina.

Tulosten mukaan perheet odottivat perhekummitoiminnalta apua jaksamiseen, perheelleen sopivaa perhekummitoimintaa ja tapaamisten suunnitelmallisuutta. Perheiden kokemuksissa painottuivat perhekummitoiminnan vanhempien voimaannuttava vaikutus ja suhteen tasavertaisuus sekä perhekummitoiminnan osaaminen ja merkityksellisyys lapsille. Perheet ehdottivat, että tämän toiminnan osapuolet saisivat enemmän tukea ja että perheille olisi tarjolla enemmän tietoa MLL:n toiminnasta. Koordinaattorit näkivät perheiden odotukset ja kokemukset pitkälti samoina kuin perheetkin. Koordinaattoreiden mielestä perhekummitoiminnan käynnin loppuvaihetta ja perhekummitoiminnan koulutusta pitäisi kehittää.

Perhekummitoimintaa voidaan pitää yhteiskunnallisesti vaikuttavana toimintana. Sen avulla on mahdollista tukea lapsiperheitä inhimillisesti ja taloudellisesti tehokkaalla tavalla. Perhekummitoiminnan käynnit ovat lapsille tärkeitä ja vanhemmille voimaannuttavia.

Asiasanat: lapsiperhe, vanhemmuus, hyvinvointi, sosiaalinen vahvistaminen

ABSTRACT

Haapa, Saara

Family Mentor Activity of The Mannerheim League for Child Welfare. Families' expectations, experiences and suggestions for development and coordinators' views.

84 p., 5 appendices. Language: Finnish. Helsinki, Spring 2015.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Degree: Bachelor of Social Services.

The purpose was to describe the expectations, experiences and suggestions for development of families with small children, who are presently taking part in The Mannerheim League for Child Welfare (MLCW) family mentor activity to develop it. The purpose was also to describe the family mentor activity coordinators' views on families' expectations and experiences as well as their suggestions for further development. The expectations, experiences and development suggestions of families with small children were explored. Family mentor activity coordinators views on families' expectations and experiences of family mentor activity were also examined. Furthermore, the suggestions for further development of family mentor activity were asked from the family mentor activity coordinators.

The data for this qualitative thesis was collected by interviewing eight parents of small children involved in family mentor activity as well as two family mentor activity coordinators of MLCW Uusimaa District. Theme interview method was used. Inductive content analysis of the data was carried out by grouping data into themes and forming categories.

The results suggested that the families expected to get support, a family mentor, who matches their needs and planned meetings. The reciprocal relationship was empowering to the parents and they experienced equality. The expertise of the family mentor was appreciated as well as his/her meaningfulness to the children. Coordinators' views on families' expectations and experiences were close to the ones of the families. Families suggested that all parties of the family mentor activity should get more support and information of various services of The Mannerheim League for Child Welfare. They also suggested the education of family mentors should be further developed and pay more attention to a constructive ending of the family and family mentor relationship.

Family mentor activity can be considered societally effective. It enables supporting families with children in a humanly and economically efficient way. Family mentor activity is enabling to the parents and very meaningful to the children.

Keywords: family with children, welfare, parenthood, social reinforcement

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 LAPSIPERHEET	8
2.1 Lapsiperhe	8
2.2 Vanhemmuus	10
2.3 Lapsiperheiden hyvinvointi	15
2.4 Lapsiperheiden arjen haasteita	18
3 LAPSIPERHEIDEN TUKEMINEN	22
3.1 Lapsiperheiden sosiaalinen vahvistaminen ja tukihenkilötoiminta	22
3.2 Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminta lapsiperheiden tukena	24
4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	27
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	28
5.1 Tutkimusympäristö ja kohderyhmä	28
5.2 Tutkimusmenetelmä	28
5.3 Aineiston keruu	29
5.4 Aineiston analyysi	30
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	33
6.1 Perheiden odotuksia perhekummitoiminnasta	33
6.2 Perheiden kokemuksia perhekummitoiminnasta	34
6.3 Perheiden kehittämissihtotuksia perhekummitoiminnasta	38
6.4 Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminta koordinaattoreiden näkökulmasta	39
6.4.1 Perheiden odotukset perhekummitoiminnasta koordinaattoreiden mukaan	40
6.4.2 Perheiden kokemukset perhekummitoiminnasta koordinaattoreiden mukaan	41
6.4.3 Koordinaattoreiden kehittämissihtotuksia perhekummitoiminnasta	41

7 POHDINTA	43
7.1 Tutkimuksen eettisyys	43
7.2 Tutkimuksen luotettavuus.....	44
7.3 Tutkimuksen tulosten pohdinta	48
7.3.1 Perheiden odotukset, kokemukset ja kehittä- misehdotukset.....	48
7.3.2 Perhekummitoiminnan koordinaattoreiden näkemykset.....	53
7.4 Ammatillinen kasvu	54
7.5 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset	59
LÄHTEET	62

LIITE 1: Informaatiokirje

LIITE 2: Teemahaastattelurunko perheille

LIITE 3: Teemahaastattelurunko koordinaattoreille

LIITE 4: Perhekummitoiminta – Perheiden odotukset, kokemukset ja kehittä-
misehdotukset

LIITE 5: Perhekummitoiminta – Koordinaattoreiden näkemykset perheiden odo-
tuksista ja kokemuksista sekä kehittä-misehdotukset

1 JOHDANTO

Suomi on hyvä maa lapsille. Työtä lasten hyväksi tekevät koulutetut ammattihenkilöt esimerkiksi päiväkodeissa, neuvoloissa sekä kouluissa. Suomi on kansainvälisesti katsottuna yksi maailman parhaista paikoista olla lapsi. Yhteiskuntana Suomi ei kuitenkaan ole vielä täydellinen, vaan aina voi pyrkiä parempaan, kohti lapsiystävällistä yhteiskuntaa. (Kurttila 2014, 164.)

Suomalainen yhteiskunta toimii neljällä sektorilla: kotitaloudet, julkinen sektori, yritykset sekä yhdistykset, joita sanotaan myös järjestöiksi. Järjestöjä voidaan jaotella sekä koon että toiminta-alueen mukaan. Järjestöillä on erilaisia rooleja, kuten koulutus, vapaaehtoistoiminta, vertaistoiminta ja palvelutuotanto. (Kemppe & Kittilä 2011, 165.) Kaikessa lapsille suunnatussa toiminnassa on otettava huomioon lapsen etu ja lapsille suunnattujen palvelujen tulee kunnioittaa YK:n lasten oikeuksien sopimusta, jonka Suomi hyväksyi vuonna 1991. Tämän sopimuksen mukaan lapsilla on muun muassa oikeus saada palveluita, jotka ovat heidän tarpeidensa mukaisia. (Hiitola 2000, 25.) Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) on avoin valtakunnallinen kansalaisjärjestö, jonka päätehtävänä on edistää lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.a.)

Lapsiperheiden arki on monin tavoin haasteellista (Soikkeli 2012, 13), minkä on voinut havaita esimerkiksi sanomalehtien yleisönosastokirjoittelussa vuoden 2014 aikana. Äidit ovat perustaneet spontaanisti internetiin vertaisryhmiä voidakseen tukea toisiaan oikea-aikaisesti (Pölkki 2014, A6). Lasten hyvinvointi ja terveen kehityksen turvaaminen pitäisi asettaa sosiaali- ja terveyspalvelujen lähtökohdaksi. Sosiaalihuoltolain uudistus tuleekin helpottamaan avun saamista niille lapsiperheille, joilla on vaikea elämäntilanne. (Hämeen-Anttila 2014; Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.)

MLL:n perhekummitoiminta on MLL:n piirien organisoimaa, ammatillisesti ohjattua vapaaehtoistoimintaa, jonka tavoitteena on lisätä perheen hyvinvointia ja vahvistaa perheen arjen sujumista. Tämän toiminnan avulla pyritään tukemaan

perheitä ennen kuin ongelmia syntyy tai ennen kuin ne alkavat kasaantua. MLL haastattelee ja kouluttaa vapaaehtoisia perhekummeja, joille on myös tarjolla säännöllistä ohjausta. Perhekummi osallistuu perheen arkeen, on läsnä, kuuntelee ja keskustelee. Tavalliselta kanssaihmiseltä saatu apu auttaa usein parhaiten ja tällaista lapsiperheille ilmaista apua on myös helppo ottaa vastaan. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.b.)

Sosiaalialan työntekijöiden tulee tuntee julkisen ja yksityisen sektorin palvelukentän lisäksi yhä enemmän myös erilaisia epävirallisen auttamisen muotoja, tukea ja rohkaista ihmisiä osallisuuteen sekä auttamaan itse itseään esimerkiksi tietotekniikan välityksellä. Sosiaalialan työntekijä tarvitseekin yhä laajalaisempia taitoja lapsiperheiden tukemisessa. (Matthies 2010, 34.) Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piirin perhekummitoimintaan osallistuneiden lapsiperheiden odotuksia, kokemuksia ja kehittämissuhteita perhekummitoiminnan kehittämistyön pohjaksi. Tarkoituksena on myös kuvailla Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piirin perhekummitoiminnan koordinaattoreiden näkemyksiä perheiden odotuksista ja kokemuksista perhekummitoiminnasta sekä koordinaattoreiden ehdotuksia perhekummitoiminnan kehittämiseksi.

2 LAPSIPERHEET

2.1 Lapsiperhe

Nykyään perheet ovat monimuotoisia ja perhesuhteiltaan monenlaisia ihmisten ryhmittymiä. Perhe-käsitteen alle on mahdotonta sijoittaa yhtä kaikenkattavaa kuvausta sen monimuotoisuuden takia. (Soikkeli 2012, 8.) Perinteisesti perhe on tarkoittanut samassa taloudessa elävää, naimisissa olevaa pariskuntaa ja heidän lapsiaan. Määrittely on perustunut vanhempien ja lasten biologiseen suhteeseen, mutta yksilötasolla kokemus perheestä on kuitenkin monimutkainen ja joustava. Perheen on myös mahdollista elää hajallaan useammassa kuin yhdessä paikassa, eli esimerkiksi avioero ei lopeta perheen olemassaoloa, vaan perhe voi täydentyä uusilla perheenjäsenillä. Avioeron jälkeen perheen täytyy muuntautua kahden talouden perheeksi. Nämä taloudet muodostavat yhden perhesysteemin eli kaksinapaisen perheen. Silloin voidaan puhua uudentyyppisestä perhetypistä, avioeron jälkeisestä perheestä. Vaikka vanhemmat eroavat, säilyvät vanhemmuuden velvollisuudet entisellään, mutta silloin tavoitteeksi asetetaan erityisesti lasten tukeminen ja auttaminen. (Linnavuori 2007, 12.)

Onnismaa (2010, 59) määrittelee perheen tiiviiksi ryhmäksi, jota biologinen sukulaisuus, parisuhde tai juridiset siteet pitävät koossa. Perhe on sitkeä ja sopeutuva yhteisömuoto, minkä se on myös osoittanut vuosien saatossa. Perhetyyppisiä on monia, ja perheen voivatkin muodostaa yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa elävät parit, parisuhteensa rekisteröineet henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen (esimerkiksi yksinhuoltajaperhe) sekä avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt, joilla ei ole lapsia. Käytännössä ei enää ole olemassa yhtä perhemallia, joka olisi ensisijainen muihin nähden (Linnavuori 2007, 12). Useita erilaisia perhemalleja on noussut perinteisen ydinperheen rinnalle: yhden vanhemman perheet, uusperheet, kahden kulttuurin perheet, monikulttuuriset perheet, monikkoperheet, sateenkaari-perheet, adoptioperheet ja sijaisperheet. Kaikkia näitä perheitä yhdistää se, että

niiden tehtävänä ja vastuulla on auttaa lasta kasvamaan tasapainoiseksi ihmiseksi. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 12–14.)

Tilastokeskus (i.a.) määrittelee lapsiperheen perheeksi, johon kuuluu vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi. Kaikki alle 18-vuotiaat ovat juridisesti lapsia, mutta subjektiivinen kokemus lapsuuden kestosta on eri lapsilla hyvin erilainen (Kurttila, Perälä & Salminen 2014, 23). Tässä opinnäytetyössä lapsiperheeseen viitataan toiston vähentämiseksi sekä käsitteellä perhe että lapsiperhe.

Eroaminen on ilmiönä nykyään yleinen, mikä lisää osaltaan uusperheiden ja yhden vanhemman perheiden määrää (Soikkeli 2012, 16). Eron jälkeen on turvallista molempien vanhempien säilyminen lapsen elämässä. Vanhempien toimiva keskinäinen yhteistyö on tärkeä eron kielteisiltä vaikutuksilta suojaava tekijä. Erityisesti eron alussa yhteistyö vanhempien välillä voi tuntua haastavalta, mutta lapsen ja lapsen hyvinvoinnin näkökulmasta siihen kannattaa panostaa. (Ensi- ja turvakotien liitto i.a.) Erotilanteiden varhaista vaihetta varten on vuosien 2005-2009 aikana kehitetty Eroneuvo- ja Vanhemman neuvo-palvelut (Neuvo-projekti), joilla tuetaan eroavien puolisoitten erosta selviytymistä, eron jälkeistä vanhemmuutta ja vanhempien keskinäistä yhteistyötä lapsen asioissa. (Lastensuojelun Keskusliitto 2009.)

Lapsi ei välttämättä näe perhettä yksiselitteisesti tai selvärajaisesti. Keskeisiä perheen määrittelyn kriteereitä ovat biologiset siteet ja yhdessä asuminen, mutta lasten kriteerit voivat olla täysin jotain muuta. Laajemman perhekäsityksen mukaan perheeseen lasketaan kuuluvaksi myös muualla asuvat sisarukset tai biologinen vanhempi, tämän uusi puoliso ja kotieläimet. Lapsille perhe tarkoittaa perhettä ydinperheen aikana tai pian sen hajoamisen jälkeen, myös silloin, kun lapsi on vanhempien erotessa iältään vanhempi. Oleellisinta on kuitenkin perheen suhteiden emotionaalinen merkitys lapselle. (Linnavuori 2007, 13.)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton (2013, 9) mukaan vuoden 2013 alussa Suomessa oli 578 000 lapsiperhettä, joihin kuului 2 176 000 henkilöä. Perheitä, joissa oli kaksi vanhempaa ja joilla oli yhteisiä lapsia, oli 70 prosenttia kaikista lapsiperheistä. Yksinhuoltajaperheitä oli yli 20 prosenttia, ja yhden huoltajan

perheistä suurin osa on äidin ympärille muodostuneita perheitä (Linnavuori 2012, 12). Lähes 90 prosenttia lapsen huoltoon liittyvistä, Suomessa tehdyistä sopimuksista päättyy yhteishuoltoon (Kartovaara & Sauli 2000, 71).

Uusperheitä on yhdeksän prosenttia lapsiperheistä. Uusperheillä tarkoitetaan lapsiperheitä, joiden kaikki lapset eivät ole puolisoiden yhteisiä. Suomessa yli 80 prosenttia lapsista asuu kahden huoltajan perheissä, joista joka kymmenes on uusperhe. Noin 60 prosenttia uusperheen lapsista on saanut uuden sosiaalisen vanhemman, joka on useimmiten sosiaalinen isä. Yhdeksän kymmenestä uusperheessä elävästä lapsesta on perheen äidin lapsia. (Linnavuori 2007, 12.)

Lapsiperheissä oli vuonna 2013 yhteensä 1 057 000 alaikäistä lasta. Lapsiperheisiin kuuluu 40 prosenttia väestöstä. Helsingissä, Espoossa, Järvenpäässä, Hyvinkäällä ja Vantaalla asui yhteensä 2 087 261 ihmistä, joista 0–14 -vuotiaita lapsia oli 187 395 (Taulukko 1). (Tilastokeskus 2014a, b, c.)

TAULUKKO 1. Väkiluku ja 0–14-vuotiaiden lasten osuus 31.12.2013 tähän opinnäytetyöhön liittyvissä kaupungeissa (Tilastokeskus 2014a, b, c.)

Kaupunki	Väkiluku 31.12.-13	0–14 v. Osuus %	0–14 v. Lasten lkm
Espoo	260 753	19,5	50 847
Helsinki	612 664	13,7	83 935
Hyvinkää	46 188	16,6	7667
Järvenpää	39 953	17,7	7072
Vantaa	208 098	18,2	37 874
Yhteensä	2 087 261	85,7	187 395

2.2 Vanhemmuus

Ensimmäisen lapsen syntyessä alkaa elinikäinen sitoutuminen ja vanhemmuus. Vanhemmuus on prosessi, joka rakentuu vanhempien ja lasten välisestä vuorovaikutuksesta. (Rönkkö & Rytönen 2010, 124–125.) Vanhemmuus ei ole koskaan täysin valmista, vaan siihen kuuluu paljon uutta opeteltavaa ja itsensä ke-

hittämistä. Vanhemmuus on siis paljon muutakin kuin tunnetta. (Kuronen 2003, 113–114.)

Uutta opittavaa on paljon, mikä tekeekin vanhemmuudesta vanhemmille kasvu-prosessin, jota lapsi vie eteenpäin omilla ehdoillaan. Vanhemmuus voi olla sellaisille ihmisille helpompaa, jotka oppivat mielellään ja sopeutuvat uusiin tilanteisiin, kuin sellaisille, jotka vastustavat niitä. Perustaltaan vanhemmuus on kuitenkin melko yksinkertaista, sillä vanhempien tulee täyttää lapsen seitsemän perustarvetta. Ne ovat kiintymys, hoiva, turva, tunteiden jakaminen, oppiminen, leikki ja kontrollin tarve. (Eskelinen 2000, 97–99.)

Naisten ja miesten vanhemmuuden kokemukset ja heille asetetut odotukset eroavat toisistaan. Hellsten (2003, 233) lisää tähän myös äidin ja isän tehtävien erilaisuuden. Äitinä olemiseen yhdistetään helposti hoivan merkityksiä, läheisyyttä, lämpöä sekä siisteyden ja puhtauden ylläpitämistä. Isän tehtävään on perinteisesti kuulunut taloudellisesta turvasta vastaaminen. Miesten nähdään usein olevan naisia vapaampia perhevelvoitteista, ja tällöin he eivät myöskään itsestään ja elämästään kertoessaan liitä itseään isän rooliin siten kuin naiset omassa puheessa äitinä olemiseen. Yleiset kulttuuriset odotukset vanhemmuudesta ovat naisille ja miehille erilaiset. Omaan äitiyteen tai isyyteen liitetään piirteitä, joiden voi tunnistaa kuuluvan tavalliseen ja hyvään vanhemmuuteen, niin sanottuun normaaliin elämään. Normaalialia elämää kuvaavia asioita ovat asuminen, työ ja läheiset ihmissuhteet, esimerkiksi lasten kanssa eläminen. Lisäksi sosiaalinen elämä ja harrastukset liitetään usein normaaliin elämään. (Kulmala & Vanhala 2004, 100–104.)

Listenmaan (2009, 64–65) mukaan vanhemmuus on äideille suuri elämänmuutos. Vaikka elämä muuttuu sitovammaksi, on se vanhemmalle myös kasvattava ja elämää rikastuttava asia. Vanhemmuudessa yhtenä keskeisenä haasteena on vanhemman jaksaminen. Listenmaa (2009, 75–77) jakaa äitien kokemukset vanhemmuudesta kolmeen eri tyyppiin - vastakohtien, omistautuvaan ja vaikeaan vanhemmuuteen. Vastakohtien vanhemmuudelle tyypillistä on arjen kuvaaminen hyvinä ja huonoina päivinä. Omistautuva vanhemmuus painottaa vanhemmuuden ensisijaisuutta, lasten ehdoilla elämistä sekä vanhempien tasa-

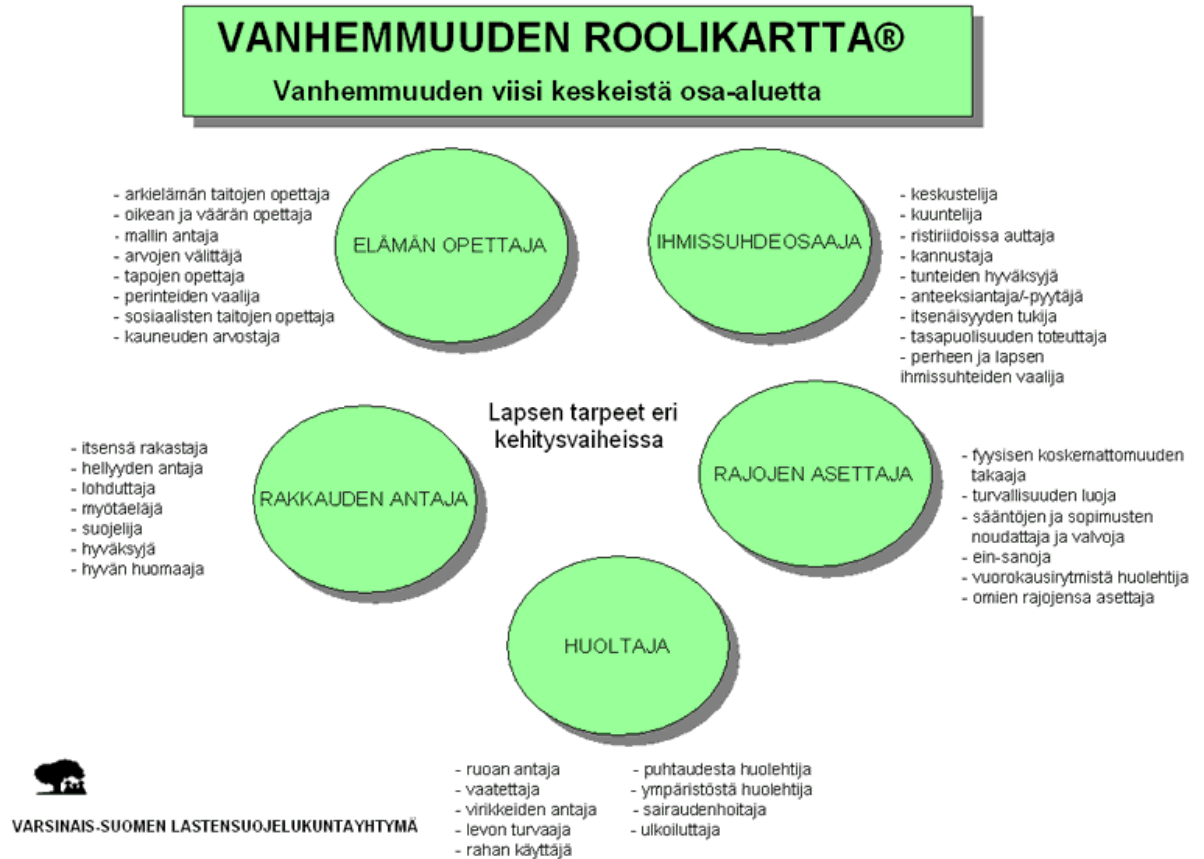
arvoisen suhteen merkitystä. Vaikean vanhemmuuden kokemuksissa korostui kasvatustilanteiden haasteellisuus.

Vanhemmuutta voidaan tarkastella eri osa-alueiden kautta: taloudellinen, juridinen, biologinen ja psykologinen vanhemmuus. Biologisen vanhemmuuden näkökulman mukaan lapsen vanhempia ovat hänet synnyttänyt nainen ja hänet siittänyt mies. Tähän vanhemmuuteen liitetään vanhempien velvollisuudet ja oikeudet, sillä lapsen vanhemmuus ja huoltajuus määräytyy automaattisesti hänet synnyttäneelle naiselle ja hänen aviopuolisolleen. Juridisessa vanhemmuudessa lapsen vanhempina toimivat oikeuden määräämät ja lain mukaan määritellyt henkilöt. Sosiaalinen vanhemmuus tarkoittaa lapsen arjen toimivuudesta huolehtimista eli lapsen ruoasta ja vaatteista, rajojen ja kieltojen asettamisesta sekä tietojen ja taitojen opettamisesta huolehtimista. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2012, 125, 31.) Sosiaalisten taitojen oppiminen antaa lapsen itsetunnon ja itsearvostuksen kehittymiselle hyvän pohjan (Keltikangas-Järvinen 2008, 109). Ne, jotka näistä asioista huolehtivat, toteuttavat sosiaalista vanhemmuutta. Psykologisen vanhemmuuden näkökulman mukaan lapsen vanhempia ovat ne henkilöt, jotka lapsi kokee tunnetasolla omiksi vanhemmikseen. (Järvinen ym. 2012, 125, 31.)

Tärkeitä vastuualueita ovat myös lapsen maailmaan orientoituminen, olemisen mysteeriin vastaaminen sekä elämänehtojen turvaaminen, eli fyysisistä tarpeista huolehtiminen, mikä on lapsen henkisen kehityksen ehto. Maailmaan orientoituminen tarkoittaa lapsen kasvattamista sosiaalisuuteen, yhteiskunnan sääntöihin ja omaan kulttuuriinsa. Olemisen mysteerissä vanhempien vastuulla on ohjata ja tukea lasta oman maailmankuvansa löytämiseksi. (Järvinen ym. 2012, 125.)

Vanhemmuuden roolikartan (Varsinais-Suomen Lastensuojelukuntayhtymä 2013) avulla vanhemmuutta voidaan tarkastella viiden pääroolin avulla, joita ovat huoltajan, rajojen asettajan, rakkauden antajan, elämänopettajan ja ihmissuhdeosaajan roolit. Huoltajan rooli korostaa arkielämän, rutiinien ja säännöllisen perhe-elämän ylläpitämistä. Vanhempi on vastuussa rajojen asettajana ja huolehtii lapsen turvallisuudesta, kun sitten taas rakkauden antajana vanhempi

luo lapselle itsetunnon ja luottamuksen perustan. Elämän opettajana vanhempi opettaa lapselle sosiaalisia taitoja ja ihmissuhdeosaajana auttaa lasta tunnistamaan tunteita sekä ilmaisemaan niitä (Kuvio 1).

KUVIO 1. Vanhemmuuden roolikartta (Varsinais-Suomen Lastensuojelukuntayhtymä 2013)

Käsitykset vanhemmuudesta, lapsuudesta, kasvatuksesta ja perheestä ovat muuttuneet vuosien varrella. Yhteiskunnallisten ehtojen kiristyessä vanhemmuudelle jäävä aika ja tila ovat rajallisia. Monet ongelmat koettelevat perheitä, kuten esimerkiksi vanhempien työttömyys, lapsiperheköyhyys, kotipalvelujen leikkaukset ja perhe-elämän sekä työn yhteensovittamisen ongelmat. Nykyään vanhemmuus onkin yhä enemmän neuvolan, päivähoidon ja koulun kanssa jaettua. (Kekkonen 2004, 17.)

Jokaisella lapsella on oikeus päivähoitoon (Laki lasten päivähoitosta 36/1973). Päivähoitolain 2 a § (36/1973) mukaan päivähoiton tavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten vanhempia/huoltajia näiden kasvatustehtävässä ja edistää yhdessä kotien kanssa lasten persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Uudistuvan päivähoitolain nimi tulee muuttumaan varhaiskasvatuslaiksi, jonka mukaan kaikille varhaiskasvatuksen piirissä oleville lapsille pitää tehdä paikallistasolla henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma viimeistään elokuussa 2017. (Opetusalan ammattijärjestö i.a.) Lapsia voidaan hoitaa kunnallisena palveluna päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai ryhmäperhepäivähoidossa. Päivähoito voidaan järjestää kokopäiväisenä tai osapäiväisenä. Vaihtoehtoja hoitojärjestelyille tarjoavat yksityiset päivähoitopalvelut, seurakunnat ja järjestöt. Kunnan on määrä huolehtia siitä, että lasten päivähoitoa on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa, sellaisin toimintamuodoin ja sinä vuorokauden aikana kuin sitä tarvitaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö i.a.) Näin päivähoitoa on mahdollista järjestää erilaisille perheille erilaisten tarpeiden mukaan. (Kekkonen 2004, 17.)

Yhä useammin vanhemmuus on henkilökohtainen valinta. Vanhemmaksi ryhtymistä voidaan lykätä esimerkiksi työn vuoksi ja perheen perustamista harkitaankin tarkkaan. Aika, jonka vanhempi viettää töissä, on pois perheeltä. Nykyisessä tietoyhteiskunnassa riski työaikojen venymiseen on suuri, sillä työn tekeminen irtoaa yhä useammin siihen aiemmin kytkeytyneestä paikasta ja ajasta. Kaikki tunteukset ja kokemukset yhdellä elämänalueella kulkeutuvat helposti toiselle, eli esimerkiksi työssä koettu stressi ja uupumus voivat välittyä kotiin, perheeseen ja vanhemmuuteen, niin kuin myös kotoa töihin. Samoin välittyvät kotona koettu tyytyväisyys ja onnellisuus töihin ja päinvastoin. Jos kokee voimattomuutta ja riittämättömyyttä, se näkyy usein lapsen kasvatuskäytännöissä. Silloin lapsikeskeinen, ohjaava kasvatusta vähenee eli lasten mielipiteitä tai tarpeita ei oteta huomioon eikä heidän tekemisistään olla enää kiinnostuneita. (Kinnunen & Mauno 2002, 104–106.)

Perherakenteen ohella perhedynamiikka on tärkeä tekijä lasten tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta. Oleellista on se, mitä perheen sisällä tapahtuu. Kotityöt, vanhemman velvollisuudet, negatiivisuus ja yhteenotot ovat

tekijöitä vanhempien erimielisyyksien taustalla. Perheissä, joissa vanhempien välinen luottamussuhde on hyvä, vanhemmat ovat empaattisia ja he osaavat viestiä tehokkaasti, lasten käytöshäiriöitä on vähemmän verrattuna perheisiin, joissa vanhempien suhteen laatu ei ole niin hyvä ja erimielisyyksiä vanhempien välillä on usein. Samoin, jos perheen sisällä keskinäistä tukea lisätään niin lasten käytöshäiriöt vähenevät. Sekä tytöt että pojat hyötyvät vanhempien suhteen vakaudesta. Vanhempien aviosäädöllä ei ole silloin merkitystä. (Goldberg & Carlson 2014, 20–24; Sevón, Malinen & Rönkä 2014, 234.)

Perheen kanssa vietetyn ajan määrä ei korvaa sen laatua, eli panostamalla lyhyisiin hetkiin perheen kanssa ei voi korvata omaa poissaoloaan. Lapsen ja nuoren arki rakentuu tutuissa toimintaympäristöissä päivittäin: kotona, päiväkodissa, koulussa, vapaa-aikana ja harrastuksissa. Toimintaympäristöt ovat sekä fyysisiä tiloja että sosiaalisia suhteita. Osallistamalla aidosti lasten ja perheen arkeen voi luoda huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä, mikä on lasten kehityksen ja koko perheen hyvinvoinnin kannalta tärkeää. (Lindfors 2011, 29; Kinnunen & Mauno 2002, 104–106.)

2.3 Lapsiperheiden hyvinvointi

Yleensä hyvinvoinnin ajatellaan koostuvan objektiivisista eli mitattavissa olevista elintasoja kuvaavista tekijöistä, mutta hyvinvoinnilla ymmärretään olevan myös subjektiivinen eli koettu ulottuvuus. Objektiivisiä elämän laatua kuvaavia tekijöitä ovat esimerkiksi terveys, asuminen, koulutus, tulot ja varallisuus. Koetusta elämänlaadusta ei vallitse samanlaista yksimielisyyttä tai varmuutta. Alldardin kehittämän tarveteoreettisen ajattelun mukainen hyvinvoinnin luokittelu muodostuu kolmesta osa-alueesta: elintasosta (having), yhteisyyssuhteista (loving) ja itsensä toteuttamisesta (being). Having liittyy elintasaan, siihen sisältyvät tulot, asuminen, työllisyys, koulutus ja terveys. Loving ja being kuvaavat hyvinvoinnin subjektiivista ulottuvuutta. Loving liittyy yhteisösuhteisiin, kuten esimerkiksi perhesuhteisiin. Being on itsensä toteuttamista ja siihen liittyvät kokemukset omaan elämään vaikuttamisesta, korvaamattomuudesta sekä mielenkiintoisista elämänsisällöistä. (Törrönen 2012, 33–34.)

Tarveteoreettisen ajattelun vastapainona resurssiteoreettinen ajattelu lähtee liikkeelle ihmisen mahdollisuuksista toteuttaa hyvinvointiaan olemassa olevilla resursseilla tietyssä yhteiskunnallisessa tilanteessa. Tämän lisäksi ihminen nähdään aktiivisesti toimivana tavoitteellisena subjektina, joka voi vaikuttaa tilanteeseensa omalla toiminnallaan. Tavoitteellisuus suuntaa ihmisen toimintaa hänen omista motiiveistaan käsin. (Törrönen 2012, 34–35.) Omalla toiminnallaan ihminen pyrkii muuttamaan joko sisäisiä tai ulkoisia olosuhteita, jotka ovat hänelle omasta mielestään liian rasittavia tai ylittävät hänen voimavaransa. Keltikangas-Järvinen (2008, 255) määrittelee elämänhallinnan uskoksi ”...siihen, että... voi vaikuttaa asioihin ja muuttaa olosuhteita itselleen suotuisammiksi”.

Karvosen, Moision ja Simpuran (2009, 20) mukaan elinolot, eli työ, asuinolot ja toimeentulo, ovat hyvinvoinnin materiaallinen perusta. Hyvinvointiin liitetään myös sosiaalinen verkosto, terveys, omanarvontunto ja oma kokemus hyvinvoinnista. Käsite on saamassa uusia merkityksiä ja yhä useammin hyvinvointi viittaa erilaisiin hyvää oloa tuottaviin elämyksiin tai kokemuksiin, joita kaupalliset hyvinvointiyritykset tarjoavat. Hyvinvointi riippuu kuitenkin paljon yksilön kyvyistä ja mieltymyksistä, joiden pohjalta hän hyvinvointiaan tuottaa, joten hyvinvoinnin ja elinolojen suhde ei ole yksiselitteinen. Tämä itselliseen ja riippumattomaan ihmiskäsitykseen nojaava hyvinvoinnin käsite voi olla kuitenkin joidenkin erityisryhmien kohdalla ongelmallinen. Kaikkia nuoria tai pieniä lapsia ei esimerkiksi voida ajatella sillä tavoin itsenäisinä ja itsellisinä, kuin mihin edellä luonnosteltu hyvinvoinnin yleinen määrittely perustuu.

Julkisten palvelujen vaikutuksesta ihmisten hyvinvointiin tiedetään paljon, toisin kuin vapaaehtoistoiminnan merkityksestä. Harrastustoiminta, osallistuminen ja yhdessä tekeminen ovat ihmisten välistä keskinäistä luottamusta vahvistavia tekijöitä. Luottamuksesta taas syntyy yhteisön hyvinvointi. Vahvat sosiaaliset verkostot ja luottamus keskinäiseen tukeen vaikuttavat mataloittavasti rikollisuuden asteeseen, parempaan terveyteen, korkeampaan koulutukseen osallistumiseen ja parempaan talouteen. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2013, 7.)

Vapaaehtoistoiminnasta hyötyvät sekä tukea tarvitseva että auttaja. Ihmisen onnellisuuteen näyttäisi liittyvän yhteenkuulumisen ja jatkuvuuden tunne. Samoin luottamus toisiin ihmisiin ja mahdollisuus tehdä heille hyvää. Hyvinvointia voidaan tuottaa tekemällä asioita yhdessä. Vapaaehtoisuus tarvitsee rakenteita, eli tilanteita ja paikkoja, jossa on mahdollista auttaa. Toisten ihmisten tukeminen lisääntyy silloin, kun se on tarpeeksi helppoa ja siihen saa ohjeita tarvittaessa. Vuoden 2013 Veto-hanke (vapaaehtoistoiminnan ohjaushanke) tuotti tietoa ja toimintamalleja vapaaehtoisten ohjaamisesta ja tukemisesta. Hankkeen aikana ohjaukseen syntyi uusia käytäntöjä, yhdistysten ja kuntien välinen yhteistyö vahvistui ja vapaaehtoistoiminta lisääntyi hankealueella yli viidenneksellä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2013, 31.)

Vuonna 2013 MLL:n vapaaehtoiset antoivat aikaansa lasten ja lapsiperheiden hyväksi yhteensä yli 1 100 000 tuntia. Vaikka sen kansantaloudellista merkitystä on vaikea arvioida, on kuitenkin varmaa, että se on tuottanut paljon iloa ja onnellisuutta sekä edistänyt hyvinvointia. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2013, 7.)

Lapsen hyvinvointia edistäviä tekijöitä ovat mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet. Lapsen etua sekä suhteita vanhempiin, kasvattajiin, esimerkiksi varhaiskasvattajaj, ja muihin lapsiin tulee vaalia, jotta hän voi tuntea kuuluvansa vertaisryhmään (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 70). Lapsi saa vahvistusta terveelle itsetunnolle, kun hän tuntee saavansa arvostusta omana itsenään, tulee kuulluksi ja nähdyksi. On tärkeää, että lapsi voi nauttia kiireettömästä, sosiaalisesta yhdessäolosta, kokea iloa ja toimimisen vapautta. Silloin hän voi suunnata energiansa oppimiseen, leikkiin ja arjen toimiin oman kehitystasonsa mukaisesti. Lapsen ensimmäiset kasvattajat ovatkin omat vanhemmat, siskot ja veljet. Lapsen kehitys on hyvin intensiivistä, varsinkin ensimmäisten vuosien aikana ja se mahdollistuu päivittäisessä arkisessa vuorovaikutuksessa ja toiminnassa (Solantaus & Punamäki, 2015, B11). Hänet tulee kohdata persoonallisuutensa ja perhekkulttuurinsa mukaisesti. Lapsen tulee voida kokea olevansa tasa-arvoinen sukupuolesta, sosiaalisesta, kulttuurisesta tai etnisestä alkuperästään riippumatta. Lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia tulee pyrkiä edistämään kaikin tavoin huolehtimalla hänen terveydestään, toimintakyvystään

ja perustarpeistaan. Hyvinvoiva lapsi omaa mahdollisimman hyvät kasvun ja kehittymisen edellytykset. (Stakes 2005, 15.)

Ihmisen kaikkein pitkäaikaisin sukulaisuussuhde on yleensä side sisaruksiin. Side sisarusten välillä on usein pidempi kuin side omiin vanhempiin, omiin lapsiin tai puolisoon, sillä sisaruussuhde on usein elinikäinen side. Varhaislapsuudessa vietetään aikaa erityisesti omien sisarusten kanssa, mikäli ikäeroa on vähemmän kuin kaksi vuotta. Siksi sisarukset myös usein ymmärtävät toisiaan paremmin kuin kukaan muu. (Parker & Stimpson 2004, 13, 20–21.) Sisaruussuhteet perhesuhteina ovatkin erityisten suhteiden kenttä. Uusperheissä lasten keskinäiset suhteet näyttäytyvät usein merkityksellisinä, erityisesti silloin, kun kyse on ainoista lapsista, joille uussisaruussuhde voi tarkoittaa leikkitovereita ja yksinäisyyden poistumista. Uussisarusten keskinäiset suhteet ovat vapaita muotoutumaan monella tavalla, sillä niille ei ole erityisiä velvoitteita, paikkoja tai yhteistä kokemushistoriaa, jonka pohjalta suhdettaan rakentavat. (Ritala-Koskinen 2001, 162–163.)

2.4 Lapsiperheiden arjen haasteita

Lapsiperheiden elämä voi olla monin tavoin haastavaa. Alentunut tulotaso, vanhempien väsyminen ja yksinäisyys ovat usein tekijöitä, jotka vaikuttavat perheiden hyvinvointiin. Lapsiperheiden taloudellinen asema on heikentynyt viimeisten viidentoista vuoden ajan. Lapsiperheköyhyys eli köyhiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18-vuotiaiden lasten osuus kaikista alle 18-vuotiaista alkoi nousta jyrkästi vuonna 1994. Ennen sitä lapsiperheköyhyys oli laskenut vuodesta 1970 alkaen. Yhteiskunnan taloudellinen tuki perheille ei ole kuitenkaan juuri kasvanut vuoden 1992 jälkeen. Lapsiperheiden tukiin on tehty pieniä korotuksia viime vuosina, mutta ne eivät muuta sitä, että lapsiperheiden reaaliensiot ovat jääneet 20–25 prosenttia jälkeen ansioiden ja elinkustannusten kehityksestä. (Sauli, Salmi & Lammi-Taskula 2011, 535, 537, 542.)

TAULUKKO 2. Pienituloisuusrajoja erityyppisille kotitalouksille vuonna 2012 (Tilastokeskus 2012)

Aikuisten ja lasten lukumäärä	Pienituloisuusraja kuukaudessa, €/kotitalous	Pienituloisuusraja vuodessa, €/kotitalous
1 aikuinen	1 166	13 990
1 aikuinen ja 1 lapsi alle 14-v	1 516	18 190
1 aikuinen ja 2 lasta alle 14-v	1 866	22 390
1 aikuinen ja 3 lasta alle 14-v	2 216	26 590
2 aikuista	1 749	20 990
2 aikuista (vanhemmat) ja 1 lapsi alle 14-v	2 099	25 190
2 aikuista (vanhemmat) ja 2 lasta alle 14-v	2 449	29 390
2 aikuista (vanhemmat) ja 3 lasta alle 14-v	2 798	33 580

Suomessa asuvista alaikäisistä yhdeksän prosenttia kuului pienituloiseen perheeseen vuonna 2012. Kaiken kaikkiaan pienituloisissa perheissä eli vuonna 2012 noin 100 000 lasta. (Aula, Harju-Kivinen & Wuolio 2014, 24.) Pienituloisissa perheissä lasten osuus vuonna 2013 oli noin 11 prosenttia. Toimeentulovaikeudet ovat yleisiä, etenkin yksinhuoltajaperheissä ja alle kouluikäisten lasten perheissä. Suomessa on myös paljon lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä haasteita, joista merkittävin on lasten keskinäinen eriarvoistumiskehitys. Lapsille ja nuorille, jotka ovat monista eri syistä heikommassa asemassa, kasautuu ongelmia, mutta avun saaminen viivästyy tai sitä ei saa lainkaan. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2013, 9.) Lapsen arjessa taloudellinen eriarvoisuus näkyy ja tuntuu sekä kuormittaa perheen aikuisia. Pienituloisuus voi johtaa lapsen syrjimiseen koulussa, poissulkemiseen ryhmästä tai kiusaamiseen. Tulotasolla on myös yhteys koulutukseen, elämäntapoihin, liikuntatottumuksiin, terveyteen ja jopa elinikään. (Aula, Harju-Kivinen & Wuolio 2014, 23.)

Yhteiskunnan osallistuminen lapsista aiheutuvien kustannusten kattamiseen on pienentynyt. Lapsilisän ja kotihoidon tuen reaaliarvo on laskenut 1990-luvun puolivälistä huomattavan paljon, mutta pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien lasten osuus kaikista lapsista on pitkällä aikavälillä kasvanut merkittävästi. Toimeentulovaikeudet ovat yleisempiä yksinhuoltajaperheissä kuin kahden vanhemman perheissä. Myös perheen suuri lapsiluku on köyhyysriskiä nostava tekijä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2013, 10.)

Nykyään vanhemmat tekevät liian usein niin pitkiä työpäiviä, etteivät ehdi huolehtia riittävästi lapsistaan. Myös heikosti organisoitu kouluikäisten lasten ilta- päivätoiminta ja hoito johtaa siihen, että vanhemmat joutuvat luottamaan lasten selviytymiseen itsenäisesti. Valvottoman ajankäyttö ja yksinäisyys voivat altistaa lapsia erilaisiin ongelmiin, kuten turvattomuuden kokemuksiin ja päihteiden käyttöön. Lasten ja nuorten hyvinvointiongelmien voi johtua vanhempien liian vaativasta ja aikaa vievästä työelämästä. (Kinnunen & Mauno 2002, 104.)

Yhä useampi suomalainen lapsiperhe on usein myös yksinäinen. Sukulaiset asuvat ehkä kaukana eikä perheillä ole tuttuja, jotka voisivat auttaa. Monet perheet tuntevat, etteivät saa tarpeeksi tukea vanhemmuuteensa eikä monella vanhemmalla ei ole muita auttajatahoja kuin viranomaiset. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.b.) Suomen lapsiasiavaltuutetun mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä Suomessa on tällä hetkellä hajanainen. Tukea perheille on tarjolla, mutta sitä voi olla vaikea löytää. Painopistettä korjaavista palveluista tulisi siirtää ennaltaehkäisyyn, mikä on myös lastensuojelun valtakunnallinen tavoite. Toimivassa palvelujärjestelmässä ongelmat tunnistetaan ajoissa ja tukea saa varhain. Osa vanhemmista ja lapsista tarvitsee tukea enemmän kuin muut. Jokaisen aikuisen vastuulla on auttaa ja rohkaista lapsia ja kohdata heidät yksilöinä. (Rusila 2014, 46; Siljamäki 2014, 21.)

Törrösen tutkimuksessa haastatelluista äideistä kaksi kolmasosaa koki vuoro- vaikutuksen omassa lähiverkostossaan luottamukselliseksi. Tällaisten suhteiden koettiin helpottavan sekä tukevan arjen kulkua, mutta myös tuovan vaihtelua päivärytmiin. Kolmannes haastatelluista äideistä ei pitänyt sosiaalista verkostoaan luottamuksellisena. Nämä suhteet saattoivat olla muodollisia ja etäisiä, eivätkä vanhemmat kokeneet saavansa niistä tukea vanhemmuuteensa. Läheisessä lähiverkostossa läheiset nähdään sellaisina, että heiltä voi pyytää apua tarvittaessa. Silloin läheiset myös tarjoavat mielellään apuaan ja vanhemmat tuntevat saavansa apua, joskus jopa enemmän kuin ovat itse valmiita vastaanottamaan. Läheisen suhdeverkoston kanssa voi keskustella luottamuksellisesti ja saa arvostusta osakseen. Silloin arjen ristiriidat eivät särje luottamusta vaan ovat osa päivittäisiä neuvotteluja, joilla pyritään luomaan yhteisiä käytäntöjä. (Törrönen 2012, 155, 160–161.)

Törrösen (2012, 158–159) haastattelemissa äideillä, jotka toivat etäisen suhdeverkoston esiin, oli monia hyvinvointivajeita. He kokivat huonon taloustilanteen lisäksi myös terveytensä ja jaksamisensa huonoksi ja heillä oli samaan aikaan ongelmia ihmissuhteissa sekä työllistymisessä. Liian vähäiset sosiaaliset suhteet ja avun tarve lasten- ja kodinhoidossa toi äitien arkeen raskautta. Etäiseen suhdeverkkoon liittyy perheiden pyrkimys pärjätä itsenäisesti ja vaikeus pyytää apua. Tällöin erityisesti yksihuoltajaäideillä on vaarana jäädä sukulaisten turvaverkon ulkopuolelle.

Väestöliiton perhebarometrin mukaan naiset haluaisivat ikäryhmästä riippumatta hoitaa lastaan kotona noin kolmen vuoden ajan. 30–39-vuotiaat miehet haluaisivat hoitaa lasta kotona isyysvapaan keston ajan. Heitä nuoremmat miehet olisivat valmiita noin puolen vuoden hoitojaksoihin. (Lainiala 2014.) Vuonna 2012 Terveiden ja Hyvinvoinnin laitoksen lapsiperhekyselyyn vastanneista äideistä noin kaksi viidestä ja isistä joka kolmas oli huolissaan omasta jaksamisestaan vanhempana. Jos perheessä on kaksi vanhempaa, koetaan huolta jaksamisesta harvemmin, kun taas yksinhuoltajista lähes puolet on huolissaan omasta jaksamisestaan. Erityisesti lastenhoidon ja kotitöiden epätasainen jako vie voimia, varsinkin äideiltä. Kun lapset kasvavat kouluikänsä, harvenee äitien huolestuminen lapsistaan, mutta isillä lasten ikä ei juuri vaikuta huolen yleisyyteen. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos i.a.)

3 LAPSIPERHEIDEN TUKEMINEN

3.1 Lapsiperheiden sosiaalinen vahvistaminen ja tukihenkilötoiminta

Sosiaalinen vahvistaminen on käsite, jota on vaikea määritellä yksiselitteisesti. Käyttäytymistieteessä tutkitaan muun muassa sitä, miten tiettyjä käytöksiä tai käytöstä vahvistamalla oppija oppii esimerkiksi uusia taitoja. Tähän liittyen tehokkaiden vahvisteiden löytäminen on tärkeää, sillä eri ihmiset arvottavat erilaisia vahvisteita eri tavoin. Flintin (2011, 19, 7–10.) erityislasten oppimista käsittelevässä tapaustutkimuksessa sosiaaliset vahvisteet olivat tehokkaimpia. Vahvisteet voidaan luokitella ehdottomiin ja ehdollisiin vahvisteisiin tai positiivisiin ja negatiivisiin vahvisteisiin sen perusteella, miten ne vaikuttavat käyttäytymiseen. Vahvistaminen on ratkaisevan tärkeää tietyn käytöksen lisäämisen kannalta. Sosiaalinen vahviste, kuten inhimillinen kosketus, voi olla ehdoton vahviste. Monet sosiaaliset vahvisteet ovat ehdollisia ja niitä voidaan käyttää välittömästi toivotun reaktion jälkeen, esimerkiksi fyysisen kosketuksen, huomion tai kehumisen avulla. (Flint 2011, 8.)

Lundbomin ja Herrasen (2011, 6) mukaan Anttonen määrittelee sosiaalisen vahvistamisen yksilön ja yhteisön kasvun tukemiseksi. Sosiaalisesti vahva ja hyvinvoiva yksilö jaksaa olla aktiivinen jäsen erilaisissa yhteisöissä ja yhteisöt voivat lisätä yksilön hyvinvointia. Sosiaalisessa vahvistamisessa yksilö- ja yhteisötaso kulkevat siis rinnakkain. Sosiaalisen vahvistamisen käsite liitetään myös yksilöiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseen.

Danska-Honkala ja Poteri (2011, 128) ovat tarkastelleet sosiaalista vahvistamista kohdennetussa nuorisotyössä. Heidän mukaansa sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa varhaista tukea ja toimenpiteitä, jotka kohdistuvat syrjäytymisvaarassa oleviin ja erityistä tukea tarvitseviin nuoriin, nuorten ryhmiin, riskitilanteisiin ja -alueisiin. Nuorten, kuten lapsiperheidenkin, elämänhallinnan tukemisessa tulee olla vahva ehkäisevän työn näkökulma. Sosiaalisen vahvistamisen työmuodoissa keskitytään niihin ryhmiin, olosuhteisiin ja alueisiin, joissa syrjäytymisuhka on suurin. Sosiaalista vahvistamista toteutetaan moniammatillisesti.

Tukihenkilötoiminta on yksi sosiaalisen vahvistamisen työmuodoista. Tukihenkilötoiminnalla ylläpidetään yksilön tai perheen arkisia hyvinvointitekijöitä ja tarjotaan tarvittaessa tilapäistä tukea. Tavoitteena on, että tuettava löytää itse arkista pärjäämistä ylläpitäviä tekijöitä, mikä vahvistaa hyvinvointia, elämäntilannetta ja osallisuutta. (Nuotio & Miettinen 2011, 195.)

Tukihenkilötoiminta perustuu itsensä kanssa sinut olevien, luotettavien ja täysi-ikäisten henkilöiden toimintaan. Se on suunnitelmallista, organisoitua ja ohjattua vapaaehtoistoimintaa, joka puolestaan on auttamisen organisoitu muoto. Vapaaehtoistoiminnan avulla auttajat ja autettavat voivat löytää toisensa. Suomalaisista noin 30–39 prosenttia on mukana vapaaehtoistoiminnassa (Hentunen 2015, 39).

Tukihenkilötoiminnan tavoitteena on ehkäistä tai korjata niitä ongelmia ja tilanteita, jotka vaikeuttavat tai estävät tuettavan lapsen tai nuoren tervettä kehitystä. Toiminta edellyttää kiinnostusta kohdata kukin nuori hänen yksilöllisessä elämäntilanteessaan. Tukihenkilön on ymmärrettävä omat rajansa ja mahdollisuudet tehdä yhteistyötä eri tahojen kanssa, jotta voi tukea ja vahvistaa toista. Tukihenkilö on maallikkoauttaja eikä häneltä vaadita nuoriso-, sosiaali- tai hoitoalan koulutusta. Tukihenkilöllä on vaitiolovelvollisuus tukisuhteeseen liittyvistä asioista. Yhteydenpitovelvollisuus esimerkiksi sosiaalityöntekijään tai muuhun tukisuhteesta vastuussa olevaan ammattiauttajaan on kuitenkin olemassa. (Nuotio & Miettinen 2011, 195–197.)

Tukihenkilön täytyy olla täysi-ikäinen, halukas auttamaan vaikeissa elämäntilanteissa olevia sekä valmis sitoutumaan pitkäkestoiseen vapaaehtoistyöhön. Auttamisessa tarvitaan ajan lisäksi läsnäoloa. Joku, joka on itse saanut joskus apua tarjoaa sitä myös helpommin muille. Toisaalta, jos on kokenut joskus, että kukaan ei auttanut kun itsellä oli vaikeaa, saattaa haluta itse toimia toisin. (Nuotio & Miettinen 2011, 195–197; Hentunen 2015, 40.)

3.2 Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminta lapsiperheiden tukena

MLL on avoin, valtakunnallinen kansalaisjärjestö, joka on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton. MLL on myös aktiivinen lapsi-, nuoriso- ja perhepoliittinen vaikuttaja, jonka vaikuttamistyön perustana on MLL:n aatteellinen tarkoitus, arvot ja päämäärät sekä ihmisoikeudet, erityisesti lapsen oikeuksien sopimuksessa turvatut oikeudet ja perustuslaissa turvatut perusoikeudet. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2013, 8, 11.)

Painottamalla lapsen oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen MLL edistää lasten ja nuorten kasvua tasapainoisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Sen tavoitteena on edistää lapsen kuulemistä ja osallisuutta, lapsuuden kunnioittamista ja suojelemista. Sen lisäksi, että MLL edistää hyvinvointia ja terveyttä, se lisää myös lapsuuden arvostamista sekä sen näkyvyyttä yhteiskunnassa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2013, 8.)

MLL tukee perheitä tarjoamalla vertaistukea ja osallistumismahdollisuuksia eri elämäntilanteissa oleville. Yksi näistä tukimuodoista on MLL:n perhekummitoiminta. Se on MLL:n piirien organisoimaa ja ammatillisesti ohjattua vapaaehtoistoimintaa, jonka tavoitteena on lisätä perheen hyvinvointia ja vahvistaa perheen arjen sujumista. Perhekummit auttavat vanhempia arjen asioissa sekä tukevat kuuntelemalla ja keskustelemalla heidän kanssaan. Lähtökohtana perhekummissuhteelle on vapaaehtoinen ja tasavertainen kumppanuus perheen ja perhekummin välillä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2013, 32.)

Perhekummitoiminta on suunnattu perheille, joilla ei ole luonnollista tukiverkostoa, kuten sukulaisia tai ystäviä samalla asuinpaikkakunnalla. Vanhemmat, jotka kaipaavat omaan vanhemmuuteensa vahvistusta tai jotka kokevat itsensä yksinäisiksi ja väsyneiksi, voivat hakea perhekummiä perheelleen. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.b.) Perheet, joilla on lastensuojeluasiakkuus tai vakavia mielenterveys- ja/tai päihdeongelmia, eivät voi saada MLL:n perhekummiä. Ne perheet, jotka hakevat perhekummiä selkeästi vain lastenhoitoavuksi, ohjataan MLL:n lastenhoitoavun pariin. Perheiden elämäntilanteen tulee olla sellainen,

että vapaaehtoisen perhekummin apu on riittävä, eikä tarvetta tiiviimpään tai ammattiapuun ole. (Hämäläinen 2015.)

Perhekummitoimintaa oli vuonna 2013 kuuden MLL-piirin alueella ja yhteistyökumppaneina toimivat kunnat. Ne avustivat toimintaa ja ohjasivat perheitä tuen pariin. Kaikki piirit järjestivät 20 tunnin mittaisia perhekummikoulutuksia, joihin osallistui 151 perhekummiä ja vuoden 2013 aikana oli käynnissä yhteensä 125 kummissuhdetta. Perheet ja perhekummit olivat sitä mieltä, että perhekummissuhteet ovat antoisia ja arjen sujumista vahvistavia. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2013, 32.)

Perhekummitoiminnan perhekummit ovat aikuisia, joilla oma elämäntilanne on tasapainossa. MLL haastattelee heidät etukäteen ja mikäli henkilö katsotaan sopivaksi toimimaan perhekummina, voi hän osallistua perhekummikoulutukseen. Perhekummeilta ei pyydetä nähtäväksi rikosrekisteriotetta, sillä he eivät toimi lasten kanssa yksin, vaan yhdessä vanhempien kanssa. Perhekummeja on Uudellamaalla selvästi enemmän kuin muualla Suomessa. Perhekummit ovat useimmin naisia, Uudellamaalla perhekummeina toimivia miehiä on noin viisi. Kaikki perhekummit ovat suomen kansalaisia. Heistä eläkeläisiä on noin 30. Uusia perhekummeja koulutettiin vuonna 2014 91, yhteensä toiminnassa mukana olleita perhekummeja on ollut noin 200. (Hämäläinen 2015.)

MLL järjestää vapaaehtoisille perhekummeille toiminnanohjausta neljä kertaa vuodessa, jolloin he kuulevat perhekummien kuulumiset. Perhekummeille järjestetään myös koulutusta ja virkistyspäiviä. MLL:n koordinaattorit soittavat perheille ja perhekummeille noin kolmen kuukauden välein. Jos perhekummitoiminnassa mukana oleva perhe tai perhekummi tarvitsee ohjausta, on heillä mahdollisuus soittaa MLL:n koordinaattoreille ja keskustella tilanteestaan. Tarvittaessa voidaan järjestää myös seurantapalaveri. Kaikista seurantapuheluista ja tapaamisista tehdään muistiinpanot. (Hämäläinen 2015.)

Listenmaan (2009, 54, 62, 55, 49, 41) haastatteleminen varsinaissuomalaisten, MLL:n tukihenkilötoiminnassa mukana olleiden äitien mukaan he olivat saaneet tarvitsemaansa tukea ja suurimmalla osalla suhde tukihenkilöön oli kehittynyt

ystävyydeksi. Osa äideistä oli kuitenkin kokenut epävarmuutta tukihenkilön toimenkuvasta ja suhteen tukihenkilöön etäisenä. Äidit olivat odottaneet saavansa aikuista seuraa yksinäisyyden ja väsymyksen helpottamiseksi. Tutkimuksen mukaan perheiden tukiverkostot eivät olleet vahvoja, eivätkä heidän miehensä olleet paljon läsnä arjessa.

Hämäläisen (2015) mukaan perhekummitoiminnan malli on valtakunnallinen. Se toimii ympäri Suomen kaikkien kuuden piirin alueella samoin periaattein ja tavoin. MLL:n Uudenmaanpiirin perhekummitoiminnan kaksi koordinaattoria ovat koulutukseltaan sosionomi (AMK) ja lastentarhanopettaja. Hämäläisen ja Karhunen (2014) mukaan perhekummitoiminnan koordinaattoreiden tehtävänä on rekrytoida, haastatella ja kouluttaa perhekummeja. Sen lisäksi he markkinoivat perhekummitoimintaa esimerkiksi kunnissa, jotta kuntien työntekijät ovat tietoisia toiminnasta ja osaavat tarvittaessa ohjata perheitä ottamaan MLL:ään yhteyttä. Koordinaattorit puhelinhaastattelevat yhteyttä ottavat perheet, etsivät perheille sopivan perhekummin tai perhekummille sopivan perheen sekä järjestävät alkutapaamisen, jossa perhekummi ja perhe voivat tutustua toisiinsa ja sopia mahdollisesta perhekummissuhteesta. Alkutapaamisessa perhe ja perhekummi voivat päättää, haluavatko ryhtyä perhekummissuhteeseen. Jos perhekummissuhde päätetään solmia, allekirjoitetaan kaikkien tahojen (perhe, perhekummi, MLL:n koordinaattori) kesken perhekummissopimus. Perhekummissuhde on mahdollista keskeyttää esimerkiksi perhekummin tai perheen elämäntilanteen muuttuessa.

Perhekummissopimus tehdään aina vuodeksi, mutta jos perhekummissuhdetta halutaan määrääjän jälkeen vielä jatkaa, voi sopimusta jatkaa korkeintaan vuodella. Sen jälkeen perhe ja perhekummi voivat jatkaa tapaamisia ilman MLL:n tukea ja ohjausta. Kummissuhteen päättyessä pidetään kaikkien tahojen kesken päätöspalaveri. Päätöspalaverin jälkeen perheille ja perhekummeille lähetetään MLL:n valtakunnallinen palautekysely perhekummitoiminnasta. (Hämäläinen 2015; Hämäläinen & Karhunen 2014.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piirin perhekummitoimintaan osallistuneiden lapsiperheiden odotuksia, kokemuksia ja kehittämissuhteita perhekummitoiminnan kehittämistyön pohjaksi. Tarkoituksena on myös kuvailla Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piirin perhekummitoiminnan koordinaattoreiden näkemyksiä perheiden odotuksista ja kokemuksista perhekummitoimintaan liittyen sekä koordinaattoreiden ehdotuksia perhekummitoiminnan kehittämiseksi.

Tutkimuskysymykset:

- Millaisia odotuksia, kokemuksia ja kehittämissuhteita perhekummitoimintaan osallistuneilla lapsiperheillä on perhekummitoiminnasta?
- Millaisina MLL:n perhekummitoiminnan koordinaattorit näkevät perhekummitoimintaan osallistuneiden lapsiperheiden odotukset ja kokemukset perhekummitoiminnasta?
- Millaisia ehdotuksia MLL:n perhekummitoiminnan koordinaattoreilla on perhekummitoiminnan kehittämiseksi?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimusympäristö ja kohderyhmä

Yhteistyökumppanina tässä opinnäytetyössä toimi Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri. Opinnäytetyöntekijän yhteyshenkilöinä MLL:ssa toimivat perhekummitoiminnan kaksi koordinaattoria. Sopimus opinnäyteysteistyöstä sen tekijän ja MLL:n kesken allekirjoitettiin, kun opinnäytetyön suunnitelma hyväksyttiin. Se toimi samalla tutkimuslupana. Tämän opinnäytetyön kohderyhmänä olivat MLL:n perhekummitoiminnassa mukana olevat perheet metropoli-alueella (Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää ja Vantaa).

5.2 Tutkimusmenetelmä

Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän ilmiöiden kuvaaminen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Pyrkimyksenä on pikemminkin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. Tähän opinnäytetyöhön on valittu kvalitatiivinen lähestymistapa, jonka tavoitteena on ymmärtää tutkimuskohdetta. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2013, 161, 164.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston hankintaan käytetään laadullisia menetelmiä, joissa tutkittavien näkökulmat pääsevät esille. Laadullisten menetelmien avulla voidaan selvittää, miten ihmiset, joilla on ilmiöstä kokemusta havaitsevat tai määrittelevät tutkittavan ilmiön. Tällainen metodi on esimerkiksi teemahaastattelu. Teemahaastattelulle on tyypillistä, että haastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat. Teemahaastattelu on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto, joka vastaa moniin kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 164, 208.) Tämän opinnäytetyön teemahaastattelun rungot on esitetty liitteissä 2 ja 3.

5.3 Aineiston keruu

Aineisto kerättiin puolistrukturoidulla teemahaastattelulla MLL:n perhekummitoimintaan osallistuvilta lapsiperheiden vanhemmilta, jotka olivat olleet toiminnassa mukana vähintään puoli vuotta. Haastatteluihin haluttiin perheitä, joilla oli vähintään kuuden kuukauden pituinen kokemus perhekummitoiminnasta, sillä toiminnan mahdolliset vaikutukset perheen arkeen eivät välttämättä näy toiminnan alkuvaiheessa. Aineistoa päätettiin opinnäytetyön edetessä kerätä myös MLL:n perhekummitoimintaa koordinoivalta kahdelta työntekijältä. Haastatteleamalla koordinaattoreita haluttiin saada aineistoon käyttöön heidän näkökulmansa perhekummitoiminnasta. Oletuksena oli, että heillä saattaisi olla tietoa myös niistä perhekummitoiminnassa mukana olevista perheistä, jotka eivät osallistuneet haastatteluihin.

MLL:n yhteyshenkilöt sitoutuivat tietosuojasyistä huolehtimaan yhteydenotosta haastateltaviin ja heidän rekrytoimiseensa liittyviin käytännön järjestelyihin. Kaiken kaikkiaan yhteyttä otettiin 41 perheeseen. MLL:n yhteyshenkilöt lähettivät opinnäytetyön tekijän laatiman opinnäytetyötä kuvaavan informaatiokirjeen (liite 1) ensin yhteensä viidelletoista arpomalla valitsemalleen perheelle Helsingin, Espoon ja Vantaan alueella. Myöntäviä vastauksia tuli kaksi. Seuraavaksi kirje lähetettiin yhteensä viidelletoista muulle perheelle samalla alueella. Myöntäviä vastauksia tuli nyt neljä. Koska perhekummitoiminnassa mukana olevia perheitä on jo pelkästään Uudellamaalla noin 190 (Hämäläinen 2015), päätettiin rekrytointia laajentaa myös Hyvinkäälle ja Järvenpään, jotta saataisiin enemmän haastateltavia. Kolmannella kierroksella kirjeitä lähetettiin yhteensä yksitoista Helsinkiin, Vantaalle, Järvenpään ja Hyvinkäälle. Myönteisiä vastauksia tuli vielä kaksi. Haastateltavia perheitä tuli otokseen yhteensä kahdeksan.

Seitsemän haastattelua toteutui yksilöhaastatteluna, jolloin haastateltavana oli perheen äiti. Yksi haastattelu toteutui parihaastatteluna, sekä perheen isä että äiti olivat haastateltavina. Haastattelut toteutuivat haastateltavien kodeissa yhtä lukuun ottamatta. Seitsemässä haastattelussa lapset olivat kotona haastatteluajankohtana. Kahdessa haastattelussa äidit kysyivät lapsilta heidän kokemuksiinsa perhekummista, muiden viiden haastattelun aikana lapsilla oli mahdollisuus

osallistua, mutta he halusivat leikkiä omia leikkejään. Keskimäärin puolen tunnin pituiset haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin välittömästi kunkin haastattelun jälkeen. Litteroituna yksittäisten haastattelujen sivumäärä vaihteli viidestä kahteentoista. Yhteensä litteroitua haastatteluaineistoa kertyi 63 sivua. MLL:n koordinaattoreiden haastattelu oli litteroituna kahdeksan sivun mittainen.

5.4 Aineiston analyysi

Tässä opinnäytetyössä pyrittiin systemaattiseen sisällönanalyysiin. Ymmärtämiseen pyrkivässä lähestymistavassa käytetään tavallisesti kvalitatiivista analyysia ja päätelmien tekoa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 221). Sen avulla dokumentteja voidaan analysoida systemaattisesti ja objektiivisesti ja siten pyrkiä kuvaamaan tutkittavaa ilmiötä monipuolisesti. Sisällön analyysissä pyritään rakentamaan sellaisia malleja, jotka esittävät tutkittavaa ilmiötä tiivistetyssä muodossa ja joiden avulla ilmiö voidaan käsitteellistää. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 4.)

Analyysiprosessin etenemisestä ei ole olemassa yksityiskohtaisia sääntöjä, vain tiettyjä ohjeita. Tässä opinnäytetyössä on edetty induktiivisesti, aineistolähtöisesti. Ennen analyysin alkamista päätettiin analysoida vain se, mikä on selvästi ilmaistu dokumentissa, ei piilossa olevia viestejä. Analyysin ensimmäinen vaihe oli analyysiyksikön valinta. Tavallisimmin käytetty yksikkö on sana tai sanayhdistelmä, mutta se voi olla myös lause, lausuma tai ajatuskokonaisuus. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5.)

Aineistosta lähtevä sisällönanalyysi on kuvattu aineiston pelkistämisenä, ryhmitelynä ja abstrahointina (Taulukko 3). Pelkistämisessä aineistosta koodattiin ilmaisuja, jotka liittyvät tutkimuskysymykseen ja ne kirjattiin mahdollisimman tarkkaan samoilla termeillä kuin teksti oli aineistossa. Pelkistäminen oli kategorioiden muodostamisen ensimmäinen vaihe. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5–7.)

TAULUKKO 3. Pelkistettyjen ilmaisujen ja kategorioiden lukumäärät

	Perheet			Koordinaattorit		
	Odotukset	Kokemukset	Keh.ehdotukset	Odotukset	Kokemukset	Keh.ehdotukset
Pelkistetyt ilmaisut	50	221	13	21	27	3
Alakategoriat	16	59	6	6	13	2
Yläkategoriat	4	18	2	0	3	0

Litteroidut haastattelut numeroitiin. Litteroitu aineisto luettiin useaan kertaan ja värikoodattiin tutkimuskysymysten sekä aineistossa olevien muiden kommenttien mukaan. Tämän jälkeen aineistosta alleviivattiin haastateltujen odotuksia, kokemuksia ja kehittämisehdotuksia kuvaavat ilmaisut. Perheiden perhekummitoimintaan liittyvistä odotuksista, kokemuksista ja kehittämisehdotuksista tehtiin omat alkuperäisilmaisutaulukonsa. Ilmaisut taulukoitiin siten, että jokaisen ilmaisun eteen kirjoitettiin ensin haastattelunumero ja sen perään sulkuihin sivu, jolta ilmaisu löytyi. Tällä tavalla pyrittiin helpottamaan alkuperäisen ilmaisun löytämistä analyysin myöhemmissä vaiheissa, jos siihen ilmeni tarvetta.

Ryhmittelyssä on kysymys pelkistettyjen ilmaisujen erilaisuuksien ja yhtäläisyyksien etsimisestä. Samaan kategoriaan kuuluvat samaa tarkoittavat ilmaisut ja tälle kategorialle annetaan sen sisältöä hyvin kuvaava nimi. Tähän vaiheeseen kuuluu jo abstrahointia. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5–7.)

Aineiston alkuperäisilmaisut käytiin läpi huolellisesti ja niille annettiin mahdollisimman kuvaavat pelkistetyt ilmaisut. Analyysiyksikkönä oli lause, lauseen osa tai ajatuskokonaisuus, joka sisälsi useita lauseita (Tuomi & Sarajärvi 2002, 112). Taulukossa 2 on esitetty esimerkki alkuperäisilmaisun pelkistämisestä.

TAULUKKO 2. Esimerkki pelkistetyn ilmaisun muodostamisesta.

Alkuperäisilmaisu

Pelkistetty ilmaisu

7. (3) "... alun perinki ajateltii et yritetään satsata niinku ulkoilu et ku tuntuu välil vaikeelta lähtee noiden kahen kaa ulos..."	Tapaamisten aikana pyritään ulkoilemaan
--	--

Odotusten, kokemusten ja kehittämisehdotusten pelkistetyistä ilmaisuista tehtyjä Word-taulukkoja oli 17 sivua. Taulukot pelkistetyistä ilmaisuista tulostettiin paperille ja ne leikattiin toisistaan irti ryhmittelyn helpottamiseksi. Samaa asiaa tarkoittavat pelkistetyt ilmaisut yhdistettiin alaluokaksi ja nimettiin luokan sisältöä kuvaavalla käsitteellä (Taulukko 3).

TAULUKKO 3. Esimerkki alakategorian muodostamisesta.

Pelkistetty ilmaisu	Alakategoria
Yhdessä ulkoileminen välillä Perhekummi ulkoillut lasten kanssa Tapaamisten aikana ulkoillaan lähes aina Perhekummin kanssa yleensä ulkoillaan Tapaamisten aikana pyritään ulkoilemaan Toinen aikuinen avuksi lasten kanssa ulkoilussa	Yhdessä ulkoilemista

Abstrahoinnissa muodostettiin yleiskäsitteiden avulla kuvaus tutkimuskohteesta. Samansisältöiset alakategoriat yhdistettiin toisiinsa yläkategorioiksi ja nimettiin. Abstrahointia jatkettiin niin kauan kuin se oli sisällön kannalta mielekästä ja mahdollista (Taulukko 4). (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5–7.)

TAULUKKO 4. Esimerkki yhdessä tekemisen yläkategorian muodostamisesta

Alakategoria	Yläkategoria
Aktiivista yhdessäoloa Perhekummi lukee satuja Yhdessä ulkoilemista Retkeillään yhdessä Ruokaillaan yhdessä Tehdään yhdessä monenlaisia asioita	Yhdessä tekeminen

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kahdessa perheessä oli yksi lapsi. Neljässä perheessä lapsia oli kaksi. Yhdessä perheessä lapsia oli kolme ja yhdessä neljä. Lasten iät vaihtelivat kahdeksan kuukauden ikäisestä kymmenvuotiaaseen. Yhteistä perheiden elämäntilanteille oli vanhempien väsyneisyys ja arjen kiireisyys, joiden vuoksi he olivat hakeneet MLL:n perhekummiä. Haastateltavista viisi oli työelämässä, kolme hoiti lapsia kotona ja yksi opiskeli täysipäiväisesti.

6.1 Perheiden odotuksia perhekummitoiminnasta

Perheillä oli erilaisia odotuksia perhekummitoiminnan suhteen. Perheet pitivät tärkeänä, että heille löytyy sopiva perhekummi. Sopivalla viitattiin perhekummin sukupuoleen, ikään ja ominaisuuksiin.

Mä aattelin et se on aika tyyppilähtöistä, että et jos on hyvä tyyppi ni sit tavallaan ööö ne odotukset täsmentyy sen myötä ku siihen tutustuu ja sitte niinku tavallaan et ei ne sillee varmaa kauheen jäsenyneitä ollu aluks ne meidän odotukset, jos vaan sais jotain apua.

Monet perheet ilmaisivat, että perhekummi voisi olla iäkkäämpi kuin he itse ovat. Yhtenä odotuksena esitettiin, että perhekummi voisi olla mies.

Ja sitte tuli mieleen se että mitä jos se oliski esimerkiks mies, perhekummi ois mies, se tulis leikkimää ihan vaan (pojan) kanssa ja huomioimaan poikaa, ni hän sais semmosta miehen mallia olemiseen ja sit myös sitä huomiota, koska mä en pysty arjessa huomioimaan (poikaa) tarpeeks.

Perheillä oli jonkin verran epävarmuutta siitä, olivatko he itse sopivia perhekummitoimintaan. Perhekummitoiminta ei ollut kaikille ennestään tuttua.

Ja mäki olin itse asiassa epävarma että kuuluuko se mulle kun siel oli kumminki sitte mä en muista siin oli jotenki niinku pienten lasten äideille tai oliko se sylilasten ni mä en ollu ees varma kun (poika) on nii...

... aluks mietitytti että mitä se tarkoittaa, et onks se sitä et me ite se käytännössä täällä tehdään kaikki samat asiat ku tavallisestikin ja sit me niinku jotenki yritetään avustaa sitä perhekummaa olemaan meille apuna, niissä kuvioissa ja että onko se jotenki vaivaannuttavaa...

Perhekummitoiminnalta odotettiin vaihtelua arkeen ja apua jaksamiseen. Vanhemmat odottivat saavansa tukea lapsenhoitoon. Vaikka perheillä saattoi olla ennakkoluuloja perhekummaa kohtaan, niin toimintaan oltiin osallistumassa avoimin mielin.

Ni sit mä mietin kans kaikki et aah se on varmasti pedofiili, sitte se on joku häiriintynyt niinku, et mikä ihme siin on että sä käyt töissä ja sit sä hoidat omii asioita ja sit sä tuut viel vapaaehtosesti hoitaa toisten lapsia.

... mä olin avoin sille et jos vaikka kemiat ei pelais tai jotenki niinku meil ei löytyis yhteistä säveltä, ni mä olin ajatellu et sitte katotaan ja jos ei onnistu ni sitte lopetetaan...

Yhteyden luominen lapseen tuotiin esiin yhtenä odotuksena. Tapaamisten ajateltiin sisältävän yhdessäoloa ja olevan suunnitelmallisia. Tapaamisten oletettiin toteutuvan säännöllisesti ja harventuvan luonnollisena osana lasten kasvua. Perheen ja perhekummin suhteen luonteen ajateltiin muuttuvan vähitellen ystävydeksi.

... meidän suhde muuttuu enemmän ystävydeksi ajan myötä... Koska must tuntuu et meil on muodostunu sellanen ihmissuhde, joka ei katkea tähän jos sopimus loppuis.

6.2 Perheiden kokemuksia perhekummitoiminnasta

Perheillä oli erilaisia kokemuksia perhekummitoimintaan hakemisen prosessista. Toisinaan perhekummi löytyi nopeasti, toisinaan toiminta käynnistyi hitaasti. Hakuprosessi koettiin kuitenkin yksinkertaisena. Ensimmäisellä käynnillä MLL:n koordinaattori esitteli perhekummin ja perheen toisilleen. Ensimmäisen käynnin

aikana potentiaalinen perhekummi ja perhe tutustuivat toisiinsa ja päättivät jatkosta. Yksi perhe oli uusinut perhekummissopimuksensa vuoden jälkeen.

Et sit ne kävi täällä sit niinku, jotenki niin se meni et mä soitin, sitte tosi pian sen jälkeen mulle soitettiin takas ja sovittiin se tapaaminen. Ja sit se meidän perhekummi ja hänen aluepäällikkönsä kävi tässä. Ja oisko se ollu peräti niinku viikko siitä se sit tuli ekan keran.

... mä olin siit aika yllättyny et se on niinki helppoo se hakeminen et se on tosi niinku yksinkertanen...

Kaikki haastatellut perheet tapasivat perhekummia säännöllisesti, yleensä joka toinen viikko, ja tapaamiset kestivät kahdesta viiteen tuntiin, perheiden yksilöllisten tarpeiden mukaan. Kesällä perhekummi saattoi pitää lomaa. Tapaamispaikaksi voitiin sopia esimerkiksi puisto, mutta koti koettiin usein käytännöllisimmäksi paikaksi tavata. Perhekummin tapaamisia odotettiin ja niihin valmistauduttiin ennalta. MLL oli yhteydessä perheisiin puhelimitse ja seurasi säännöllisesti toimintaa.

... kun siis nää tulee päiväkodista, koulusta, mä tuun töistä ja (perhekummi) tulee viideltä. Sit ne leikkii ja touhuu mut sit siin alkaa se iltarutiinit seittemän aikaa. Niin tota ei se oo kun tunti, puoltoista, parituntia kerta, mutta me on aateltu sitä et sehän pitää tehdä sen perheen rytmin mukaan...

... meil oli ajatuksena et joku pari tuntii, mut käytännös ne on sit, ku me ollaan tehty retkii ni venyny et me ollaan käyty, käytiin SeaLifessä yks kerta ja sit vähä veny ku mentii Lintsin puolelle ja...

... sieltä Mannerheimin Lastensuojeluliitosta ne ottaa aika ajoin aina yhteyttä ja kyselee kuulumisia ja niinku periaatteessa seuraavat sitä toimintaa...

Oli tärkeää, että perhekummi oli ominaisuuksiltaan oikea perheelle. Perhekummin ikää ja kokemusta pidettiin arvossa, sekä sitä, että perhekummi oli aidosti kiinnostunut perheestä. Arvostukseen liittyen jotkut vanhemmat ilmaisivat huolensa perhekummin jaksamisesta. Esiin tuotiin myös tunne siitä, että perhe jää perhekummille velkaa.

... hän on lapsille on semmonen, semmonen mummun roolissa ja sitte mulle taas on tasavertanen...

... mul on usein semmonen olo et pyydetääks me jotenki liikaa... Et ehkä se sama kysymys mikä oli silloin aluksikin et miks joku halua tehdä sitä. Me saadaan siltä paljon, tavallaan et mitä me annetaan sille vastaan siis että, mitä se saa siitä...

Kanssakäyminen perhekkummin kanssa oli perheiden mielestä helppoa. Vertaiskokemusten jakaminen keskustellen lisäsi vanhempien kokemusta tasavertaisuudesta, vaikka perhekkummi toimi perheelle myös roolimallina. Perheet kokivat perhekkummin läheiseksi ja luottivat häneen.

... oon saanu semmosia vinkkejä miten lapsiin vois suhtautua positiivisemmin. Että ne ei oo vaan riesa vaan niiden kanssa voi olla antoisaa aikaa...

... esimerkiks viikonloppusin, ku usein mä haluan itseki vaa levätä ja olla nii sit mä oon just kaivanu tuolta juhlallisesti sen lautapelin esiin ja keskittyny siihen et nyt pelataan sillai et tehdään asioita yhdessä. Sitä mä en ois kyllä ilman (perhekkummin) mallia tehny. Me ollaa nyt jopa ostettu näitä kaiken maailman lautapelejä sen takia et sit (perhekkummilla) ois tekemistä näitten kanssa ja sit et mäki huomaisin et lasten kanssa vois vähän pelata ja leikkiä joskus.

... mä oon ollu niin tyytyväinen siihen et hän vaan tulee et mun ei tarvii leipoa tai laittaa kahvia ja kutsua hänet kylään vaan hän vaan tulee tähän ja on vaan hirveen, siis me ollaan hyvin mutkattomasti, mä saatan olla verkkarit jalassa ja tukka pörrössä ja istua hetken ja lukee lehtee ja hän touhuu tässä...

Vanhempien näkökulmasta perhekkummin läsnäololla oli lapsille suuri merkitys muun muassa itseluottamuksen vahvistajana. Perhekkummi toimi lapsen leikkikaverina hänen ehdoillaan ja oli mukana lapsen harrastuksissa. Lapsille perhekkummi oli tärkeä ja he ajattelivat perhekkummia myös tämän ollessa poissa.

Leikkijä, ja sit tietysti ne on tutustunu uuteen ihmiseen... et hän on saanu sen kokemuksen et hän pystyy noin vaan ystävystyä ja ottaa uusia ihmisiä elämäänsä ja...

... ku poika on käyny uimakoulussa ni me ollaa oltu yhdessä siellä-ki...

Yhdessä tekeminen korostui tapaamisten aikana. Perhekummi saattoi esimerkiksi lukea satuja tai ruokailla yhdessä perheen kanssa. Usein myös ulkoiltiin ja tehtiin retkiä. Vanhempien mielestä perhekummit olivat osaavia lasten kanssa ja heillä oli tasapuolinen suhde perheen lapsiin, mikä oli esimerkiksi lieventänyt lasten välistä mustasukkaisuutta.

... sillonku (perhekummi) on täällä ni just se et sillon tietokonetta ei avata, telkkaria ei tuijoteta, ellei siel oo sit joku juttu et katotaa yhes jotain mut et se on nimenomaan sitä aikaa kun ollaan ihmisten kanssa, ei tietokoneiden kanssa.

... on toi lasten leikkipuisto ja siinä ollaa ja se on ollu sitte mejän kaa vaan ulkona ja sitte välillä ollaan käyty vaikka jossain vähän kävelemässä ja sitte siellä sienessä ollaan käyty ja kesällä oltiin tuolla keskustassa puistossa ja sitte oltiin Blues-kadulla...

... mustasukkasuuteen on auttanu et mä oon ollu hänen isomman kanssa ja mummi on ollu sit sen pienemmän kaa, kärrytleee, nukuttaa jossain lähellä.

Vanhemmat kertoivat voimaantuneensa perhekummitoiminnan myötä, mikä oli lisännyt elämänhallinnan kokemusta. He kertoivat saaneensa apua kodin ja lasten hoitoon, mikä mahdollisti keskittymisen muiden asioiden hoitamiseen joko kotona tai sen ulkopuolella, esimerkiksi opiskeluun kirjastossa. Tämän lisäksi perheiden kokemus yksinäisyydestä väheni, perhekummi tuntui hyvältä lisältä perheen joissain tapauksissa niukkaan sosiaaliseen verkostoon.

... mun omaan elämähallintaan just kans se et on mahdollisuus suunnitella asioita. ... et tämmönen kalenteriin merkitty päivä et pystyy sit tavallaan suunnittelemaan paremmin sitä... et mä voin sillon tehdä vaik jonkun isomman ruoan tai ihan tällasia arkisia asioita. Tavallaa sitä elämänhallintaa tällasen suunnitelmallisuuden kautta.

Sen mä muistan et oli jotenki uskomatonta, siinä hoidettiin lapsia ja vauvaa ja ikkunanpesua samanaikaisesti.

Joo keskustelija ja semmonen ystävä. Ja sellanen niinku kummi, että semmonen, että on kiinnostunu mun lapsista ja se on, niinku semmonen ystävä että kun ei oo niin hirveesti ystäviä jotka tulis niinku, ois kiinnostunu tulee tämmöseen lapsiperheeseen iltasin...

Perhekummitoiminta on vaikuttanut osallistavasti myös perheiden lähipiiriin kun vanhemmat ovat kertoneet olevansa toiminnassa mukana ja perhekummin käyvän säännöllisesti. Odotukset perhekummitoiminnasta eivät aina toteutuneet optimaalisesti, mutta kokemus perhekummitoiminnasta oli myönteinen.

... ainaki tää (tyttären) mummo ku hän on kuullu tästä ni hän on saanut piston (nauraa) sydämeensä ja todennu et ehkä hänenki pitäis olla enemmän läsnä ettei heidän tarvitse tukeutua täysin vieraisiin ihmisiin.

Toisaalta nyt ku mä oon siitä perhekummiasiasta puhunu esimerkiksi töissä, mä oon puhunu että mulla on kaks erityislasta ja se on hirvittävän haastavaa se arki... viimeks ku oli tämmönen vaikea tilanne... ni hän sit tarjoutu ja sano et herrajesta et jos teillä käy vieras mies, ni mä oon sentään sun työkaveri, mä tuun teille jeesamaan. Ni hän tuli tänne ja istuttiin yhdessä sohvalla ja taiteltiin pyykkejä ja sit hän kävi meille kaupassa ja vei roskat ja ihan tällasta käytännön juttua, mut et se lähti just siit et ihmiset mielti et hmm, vieras ihminen tulee ja mä oon kuitenkin sun työkaveri, mä oon tos lähellä.

... siis on se ihana se lukee satuja mut ei siitä nyt semmosta, semmosta hyötyä... no siellä Lintsillä siit oli tosi iso lastenhoidollinen apu, mut ei semmosta et nyt ois valtava apu niinku lastenhoidossa...

6.3 Perheiden kehittämis ehdotuksia perhekummitoiminnasta

Perheiden esittämät kehittämis ehdotukset voidaan jakaa kahteen teemaan, tukeen perhekummitoiminnan osapuolille ja tiedon välittämiseen perhekummitoiminnan jatkumiseksi. Perheet toivoivat yhteistapaamisia ja -tapahtumia toisten perhekummitoiminnassa mukana olevien perheiden kanssa, joko kasvokkain tai virtuaalisesti. Tapaamisten sisältöön liittyvä ehdotus oli, että vanhemmat saisivat lisää omaa aikaa perhekummin käydessä. Myös perhekummit tarvitsevat perheiden mielestä tukea jaksakseen.

Jotenki ois kiva et (perhekummilla) ei ois niitä työkiireitä, et se vois joka viikko tulla tänne, pitäis olla semmonen olo et se ei joudu ihan vähästä vapaa-ajastaan puristamaan sitä sitte.

... voihan nyt olla ihan mukava tavata muitakin tässä toiminnassa mukana olevia ja että kuulla myös muiden kokemuksia, tai jonkunlaista vaihtoo, vaikkei nyt sitte face to face tapais niin ehkä joku facebook ryhmä voi olla että siellä vois jakaa sit kokemuksia silleen helpommin, ihmiset on kuitenkin kiireisiä eikä ehi paikalle tai muuta nettisivustoo, jolla vois sitten... Vertaistukeekin vois saada sitä kautta, että perheet joilla on tota tarvetta perhekummille niin varmaan on aika kuormittuneita, niin ehkä sitten vois saada vertaistukee jotain kautta. Ja sit meil ois joku semmonen asia mikä meitä yhdistää.

... jotain semmosii tapaamisii jos haluis jotku lähialueen, jotain ehkä yhteistapahtumia...

Kaikki perheet olivat tyytyväisiä perhekummitoimintaan, mutta katsoivat, että sitä pitäisi mainostaa näkyvämmiin. Toinen tietoon liittyvä ehdotus oli, että MLL välittäisi aktiivisesti tietoa muistakin perheiden tukipalveluista. Perheet pitivät tärkeänä, että perhekummitoiminta jatkuu.

... tärkeä ois mun mielest vaan se et sitä mainostettais, koska on varmasti lapsiperheitä joissa on tosi huonosti asiat ja ois hyvä et siihen niinku tulis ulkopuolisiaki ihmisiä mukaan, eikä aina just vaan lastensuojelun kautta vaan, negatiivisen asian kautta...

Ja tota sitä mä ihmettelin et kuin tätä toimintaa ei mainosteta missää.

Ehkä tietysti enemmän vois markkinoida jos on jotain tukipuhelimia... jos on jotain auttavaa puhelinpsykologipalveluu tai jotain tällasta mihin vois soittaa kriittises tilanteessa...

6.4 Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminta koordinaattoreiden näkökulmasta

MLL:n perhekummitoiminnan koordinaattoreiden mukaan perheet, jotka hakevat mukaan perhekummitoimintaan, ovat hyvin erilaisia. On sekä kahden huoltajan

perheitä että yksinhuoltajaperheitä. Yksinhuoltajaperheistä kaikki ovat tähän mennessä olleet äitejä lapsineen, ei yhtäkään yksinhuoltajaisää lapsineen. Perheen lapset ovat yleensä pikkulapsivaiheessa, usein perheissä on myös vauvaikäisiä lapsia. Perheissä voi olla myös leikki-ikäisiä ja kouluikäisiä lapsia.

Usein yhteisenä piirteenä perheillä on yksinäisyys ja tukiverkostojen puute. Perheiden ystävät ja/tai sukulaiset, kuten isovanhemmat saattavat asua kaukana. Perheet ovat myös saattaneet olla juuri muualta muuttaneita, jolloin tukiverkostoa ei välttämättä ole ja sitä voi olla vaikea etsiä ja luoda.

6.4.1 Perheiden odotukset perhekummitoiminnasta koordinaattoreiden mukaan

Koordinaattorit kertoivat, ettei perheillä aina ole erityistoiveita siinä vaiheessa, kun he ottavat MLL:oon yhteyttä. Perhekummin toivotaan olevan ominaisuuksiltaan perheen toiveen mukainen. Jotkut perheet ovat toivoneet perhekummiiksi naishenkilöä, joka on itsekin äiti, toisaalta, toisille perheille sillä ei ole merkitystä. Usein perheet kuitenkin toivovat, että perhekummi tulee hyvin toimeen lasten kanssa. Perhekummin ikään liittyvät toiveet vaihtelevat.

Ja sitte ikätoiveita voi olla, et joku toivoo semmosta niinkun vähän niinkun varamummoa sinne...

Koordinaattoreiden mukaan perheet kaipaavat keskustelukumppania ja arkista tukea. Toiset perheet odottavat kotona olemista ja toiset yhdessä kodin ulkopuolelle lähtemisen mahdollisuutta.

... saa lähettyä liikkeelle, lähettyä ulkoilemaa tai kirpputorille tai ihan kauppaan et on niinku apua siinä et lähtee.

Keskeinen odotus perheillä on, että perhekummi on luotettava.

... tieto siitä, että on joku ihminen joka on tulossa, esimerkiks kahden viikon välein tai, tai johon voi tarvittaessa ottaa yhteyttä, ni seki auttaa hirveesti.

6.4.2 Perheiden kokemukset perhekummitoiminnasta koordinaattoreiden mukaan

Koordinaattoreiden käsityksen mukaan perheiden sosiaalinen lähiverkosto on laajentunut perhekummitoiminnan myötä. Toiminta on sijoittunut lähinnä perheiden kotipiiriin ja se on ollut konkreettista.

... lähdetään tutustuu yhdessä johonkin paikkaan niistä oppii reitin ja uskaltaa mennä seuraavan kerran ehkä yksin...

Toiminta muodostuu perheiden yksilöllisten tarpeiden mukaan ja tapaamiset ovat yleensä säännöllisiä. Vanhemmat saavat perhekummilta tukea vanhemmuuteensa sitä paremmin, mitä sopivammin perhe ja perhekummi sopivat toisilleen.

... voi olla et perhekummista tuntuu siltä että ei oo mitään apua, et ku minähän vaan käyn siellä joka toinen viikko ja sit ku perheelle soittaa ja, tai he onki sitä mieltä et on tosi iso henkireikä siinä heidän elämässä...

... saa sit vahvistusta siihen omaan vanhemmuuteen keskustelujen kautta...

Pääsääntöisesti perheet ovat kokeneet hyötyvänsä perhekummin käynneistä, mutta on myös perheitä, joiden kokemus perhekummitoiminnasta ei vastannutkaan heidän sille asettamiaan odotuksia.

... sit se ei oo vaa ollu ehkä sitä mitä perhe on hakenu...

6.4.3 Koordinaattoreiden kehittämissuhteita perhekummitoiminnasta

Koordinaattorit pitivät toiminnan kehittämistä tärkeänä. He toivat esiin kaksi kehittämiskohdetta, joista toinen liittyi perhekummien kouluttamisen kehittämiseen ja toinen perhekummin käyntien hallittuun lopettamiseen perheessä.

Tällä hetkellä on itseasia menossa... tällöinen prosessi et pohditaan sitä lapsen näkökulmaa siinä, varsinkin sitte ku se on se vuosi, määräaikaus, ni sitte ku päättyy se, että osattais ottaa se lapsen näkökulma siihen huomioon, vielä paremmin.

7 POHDINTA

7.1 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuseettisen Neuvottelukunnan (i.a.) mukaan ihmistieteisiin luettavaa tutkimusta koskevat eettiset periaatteet jaetaan kolmeen osa-alueeseen: tutkittavan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, vahingoittamisen välttäminen sekä yksityisyys ja tietosuoja. Opinnäytetyön lähtökohtana oli haastateltavien itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen. Osallistuminen oli täysin vapaaehtoista ja osallistumispäätöksen tekemistä varten perheet tarvitsivat riittävästi tietoa opinnäytetyöstä. Perheille lähetetty informaatiokirje (liite 1) sisälsi opinnäytetyön tekijän tiedot, opinnäytetyön aiheen, aineistonkeruun toteutustavan, kerättävän aineiston käyttötarkoituksen ja tiedon osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Näin kirjeen vastaanottajat saattoivat halutessaan pyytää myös lisätietoja opinnäytetyöstä. Kysymyksiä tuli vain muutama koskien haastattelun kestoa ja haastattelupaikkaa. Haastateltavilla oli mahdollisuus keskeyttää tutkimukseen osallistuminen missä vaiheessa tahansa tai jättää halutessaan vastaamatta joihinkin haastattelukysymyksiin. Myös haastateltavien kiusaantuneisuus tai fyysinen väsymys olivat opinnäytetyön tekijälle riittävä peruste olla jatkamatta haastattelua tietyistä aiheista myös silloin, kun haastateltava ei suoraan sanallisesti ilmaissut kieltäytymistään. Näin vapaaehtoisuuden periaate toteutui myös vuorovaikutustilanteessa.

Haastatteluun annettiin suostumus lähettämällä opinnäytetyön tekijälle joko tekstiviesti tai sähköposti. Näin opinnäytetyön tekijä sai tietoonsa perheen yhteystiedot vasta kun perhe otti häneen yhteyttä. Yhteystiedot säilytettiin opinnäytetyön valmistumiseen asti, analysoitavasta aineistosta erillään, jotta haastatelluille perheille voitiin lähettää tieto opinnäytetyön julkistamistilaisuudesta sekä linkki työn sähköiseen versioon internetissä.

Aineiston analyysin ensimmäisessä vaiheessa alkuperäisilmaisut oli taulukoitu siten, että jokaisen ilmaisun eteen oli kirjoitettu ensin haastattelunumero ja sen perään sulkuihin sivu, jolta ilmaisu löytyi. Tällä tavalla pyrittiin helpottamaan al-

kuperäisen ilmaisun löytämistä analyysin myöhemmissä vaiheissa, jos siihen olisi ilmennyt tarvetta. Analyysin valmistuttua ilmaisujen tunnistenumerot poistettiin opinnäytetyöraportista henkilötietolain (523/1999) perusteella. Lain 3 §:n mukaan henkilötiedolla tarkoitetaan "kaikenlaisia luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä tai hänen perhettään tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa eläviä koskeviksi". Tunnistetietoja ei saa kerätä eikä säilyttää tarpeettomasti. Opinnäytetyön julkistamistilaisuudessa sen tekijä pyrki esittämään tulokset haastateltavia arvostavasti ja asiallisesti argumentoiden.

Nauhoitetut haastattelut säilytettiin huolellisesti opinnäytetyön tekijän tietokoneella salasanan takana ja tuhottiin välittömästi litteroinnin jälkeen. Yksityisyyden suoja kuuluu Suomen perustuslailla suojattuihin oikeuksiin ja on tärkeä tutkimuseettinen periaate, siksi opinnäytetyön tekijä noudatti erityisen tarkasti haastateltavien yksityisiä tietoja koskevaa vaitiolovelvollisuutta.

Opinnäytetyön tekijä kohteli haastateltavia arvostavasti, kohteliaasti ja heitä kirjoittamistavallaan kunnioittaen. Opinnäytetyössä käsiteltävien aiheiden arkaluonteisuuden määrittelivät ensisijaisesti tutkittavat. Opinnäytetyön tekijän lähettämän informaatiokirjeen (liite 1) perusteella he tiesivät etukäteen käsiteltävistä aiheista ja toteutustavasta. Näin he saattoivat yhteydenotollaan osoittaa halunsa osallistua haastatteluun, tietoisina sen teemoista. Opinnäytetyön jokaisessa vaiheessa opinnäytetyön tekijä toimi rehellisesti, pyrkien merkitsemään lähteet huolellisesti, raportoimaan tulokset tarkasti ja välttämään niiden yleistämistä kriitikkömästi (vrt. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 27).

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Jotta lukijat voivat arvioida tutkimustuloksia, tarvitsevat he tietoa siitä, miten tutkimus on tehty (Tuomi & Sarajärvi 2002, 136–138). Tarkka ja todenmukainen kuvaus tutkimuksen kaikkien vaiheiden toteuttamisesta lisää laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 231–232.) Opinnäytetyössä pyrittiin kuvaamaan lapsiperheiden perhekummitoimintaan liittyviä

odotuksia, kokemuksia ja kehittämisehdotuksia sekä toimintaa koordinoivien MLL:n työntekijöiden näkemyksiä perheiden odotuksista ja kokemuksista. Lisäksi kuvattiin koordinaattoreiden ehdotuksia perhekummitoiminnan kehittämiseksi. Lapsille ja lapsiperheille suunnattujen palveluiden tulee vastata heidän tarpeitaan (Hiitola 2000, 25) ja siksi oli tärkeää kysyä perheiltä itseltään, mitä he perhekummitoiminnalta odottavat ja miten he ovat sen kokeneet.

Perhekummitoiminta ei ollut opinnäytetyön tekijälle ennestään tuttua, vaikka MLL järjestönä oli läheinen lastenhoitotoimintaan osallistumisen kautta. Vaikka MLL tarjoaa perheille monenlaisia palveluita, perhekummitoiminta ei ollut erityisen näkyvä osa niitä. Monet haastatellut perheet toivat esiin saman huomion. Aihe oli kiinnostava vertaistuellisen piirteensä vuoksi.

Aineisto kerättiin haastattelemalla lapsiperheiden vanhempia heidän kotonaan, yhtä lukuun ottamatta. Yksi haastateltava valitsi haastattelupaikan itse, sillä hänelle oli helpompaa tavata kodin ulkopuolella. Tutussa kotiympäristössä haastattelutilanteet muodostuivat rennoiksi ja luonteviksi. Myös kodin ulkopuolinen tila oli rauhallinen, mikä mahdollisti keskittymisen haastattelukysymyksiin.

Haastateltavista suurin osa oli äitejä, vain yksi isä osallistui haastatteluun. Olisi mielenkiintoista tietää, millaiseksi haastatteluaineisto olisi muodostunut, jos useampi isä olisi osallistunut haastatteluihin. Teknisesti aineisto kerättiin nauhoittamalla haastattelut pieneen nauhuriin, mikä ei häirinnyt haastateltavia. Haastattelutiedostot siirrettiin opinnäytetyön tekijän tietokoneelle salasanan taakse heti haastattelun jälkeen jokaisen haastateltavan yksityisyyden suojaamiseksi.

Haastattelun etu verrattuna muihin tiedonkeruumenetelmiin on se, että aineiston keräämistä voidaan säädellä joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla. Etuna voidaan pitää myös sitä, että vastaajiksi suunnitellut henkilöt saadaan yleensä mukaan tutkimukseen ja heidät on mahdollista tavoittaa tarvittaessa myöhemmin uudelleen. Toisaalta haastattelu vie aikaa ja haastatteluun saattaa sisältyä monia virhelähteitä. Haastateltavilla on taipumus antaa sosiaalisesti hyväksyttäviä vastauksia, mikä saattaa heikentää haastattelun luotettavuutta. Haastattelu-

aineisto on konteksti- ja tilannesidonnaista, mikä täytyy muistaa ottaa tuloksia tulkitessa huomioon. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 206.)

Opinnäytetyön tekijä suoritti kaikki haastattelut itse. Haastatteluja oli yhteensä yhdeksän, minkä ansiosta haastattelijan haastattelutekniikka kehittyi haastattelusta toiseen. Alussa haastattelijan jännittämisen vuoksi saattoi jäädä joku kysymyksistä kysymättä tai haastateltaville ei jäänyt aikaa miettiä rauhassa vastauksiaan. Alun perin tarkoituksena oli saada myös lapsilta vastauksia tai kommentteja kysymyksiin, mutta opinnäytetyön tekijän olisi pitänyt suunnitella tämä puoli tarkemmin. Lasten oma näkökulma jäi nyt lähes kokonaan pois haastatteluista.

Opinnäytetyön informantit valikoituivat haastateltaviksi siten, että MLL:n koordinaattorit lähettivät opinnäytetyön tekijän kirjoittaman informaatiokirjeen (liite 1) niille perheille, jotka olivat olleet perhekummitoiminnassa mukana vähintään puoli vuotta. Tätä kriteeriä ehdottivat perhekummitoiminnan koordinaattorit, siksi, että perheille olisi kertyneenä kokemusta perhekummitoiminnasta. Yleisin tapaamisväli oli kahden viikon pituinen, joten alle puolen vuoden jakso ei olisi välttämättä sisältänyt tarpeeksi tapaamiskertoja, varsinkin, kun haastattelut toteutuivat syksyllä. Useat perhekummit pitivät kesäisin taukoa tapaamisista.

Informaatiokirje (liite 1) sisälsi kuvauksen opinnäytetyöstä ja pyynnön ottaa yhteyttä, jos halusi osallistua haastatteluun. Seitsemän haastateltavista perheistä otti yhteyttä opinnäytetyön tekijään sähköpostitse ja yksi tekstiviestitse. Haastattelutilanteissa opinnäytetyön tekijän olisi ollut ehkä hyvä käydä vielä kerran jokaisen kohdalla läpi haastatteluaineiston käyttäminen opinnäytetyössä, jotta haastateltavat varmasti olisivat olleet tietoisia esimerkiksi siitä, että laadullisessa tutkimuksessa saatetaan käyttää haastateltavien alkuperäisilmaisuja tutkimuksen luotettavuuden varmistamiseksi (Kyngäs & Vanhanen 1999, 10). Kaikkien perheiden kohdalla tämä ei toteutunut.

Jotkut haastateltavat ilmaisivat olevansa kiinnostuneita tuloksista opinnäytetyön valmistuttua. Tästä syystä haastatelluille on kutsuna ilmoitettu opinnäytetyön julkistamisseminaarin ajankohta. Hyväksytyt opinnäytetyöt tallennetaan ammat-

tikorkeakoulujen Theseus-tietokantaan ja haastatelluille lähetetään myös sähköinen linkki opinnäytetyöhön.

Tutkimusaineisto muodostui litteroiduista haastatteluista. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällön analyysillä. Sisällön analyysin ongelmana voi pitää sitä, että tulos on opinnäytetyön tekijän subjektiivinen näkemys asiasta. Tässä analyysissä ongelma ei ehkä ollut niin suuri, sillä aineistosta analysoitiin vain ilmisi-sältö. Haastatteluaineiston laajuus teki sen pelkistämisen haasteelliseksi, mutta samalla hyvin mielenkiintoiseksi. Perheiden odotuksia kuvaavia yläkategorioita eli pääluokkia oli neljä, viidestä alakategoriasta ei voinut enää muodostaa yläkategoriaa. Kokemuksia kuvaavia yläkategorioita oli 18 ja perheiden kehittämisehdotuksia kuvaavia pääluokkia oli kaksi. Kategoriat yhdistivät aineistoa ja mahdollistivat abstrahoinnin. Tulos sopi hyvin aineistoon. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 10.)

Kaiken tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä (validiutta) tulisi jollain tavoin arvioida. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä varmistamaan tulosten toistettavuutta samoin kuten esimerkiksi kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Tämän opinnäytetyön ulkoista validiteettia eli tulosten yleistettävyyttä lukija voi arvioida tutustumalla lapsiperheiden tilanteeseen tutkimuksen valossa ja vertaamalla sitä tämän opinnäytetyön tuloksiin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 231–232.) Jossain määrin perheiden odotukset ja kokemukset perhekummitoiminnasta ovat varmaankin samanlaisia eri puolilla Suomea (Listenmaa 2009).

Sisäinen validiteetti on pyritty ottamaan huomioon koko opinnäytetyöprosessin ajan huolellisella ja yksityiskohtaisella suunnittelulla, toteutuksella ja raportoinnilla. Aineiston luokittelu on luettavissa opinnäytetyön liitteistä, joten lukija voi itse todeta onko luokittelusta samaa mieltä opinnäytetyöntekijän kanssa ja onko tuloksia tulkittu suhteessa tutkimuskysymyksiin ja keskeisiin käsitteisiin. (Elo, Kääriäinen, Kanste, Pölkki, Utriainen & Kyngäs 2014.)

7.3 Tutkimuksen tulosten pohdinta

7.3.1 Perheiden odotukset, kokemukset ja kehittämissuhteet

Odotukset

MLL:n perhekummitoiminnan koordinaattoreiden (Hämäläinen & Karhunen 2014) mukaan perhekummitoimintaan hakeutuvat perheet ovat hyvin erilaisia. Tähän opinnäytetyöhön haastatelluista perheistä kaksi oli uusperheitä, kolme yksinhuoltajaäitiperhettä ja kahden biologisen vanhemman perheitä oli kolme. Näissä perheissä lapset olivat alle kouluikäisiä kolmea perhettä lukuun ottamatta, joissa yksi lapsista oli alakouluikäinen. Tässä aineistossa perheisiin ei kuulunut yhtään nuorta, vaikka perhe määritellään lapsiperheeksi, jos siihen kuuluu yksikin alle 18-vuotias (Tilastokeskus i.a.).

Kaikki haastateltavat toivat esiin huolen omasta jaksamisestaan ja arjen kiireisyyden syynä hakea MLL:n perhekummiä. Tämä on luonnollista, kun otetaan huomioon, että perhekummitoiminta on suunnattu perheille, joilla on puutteellinen tukiverkosto tai se puuttuu kokonaan. Kaikki haastateltavat olivat toivoneet tukea omaan vanhemmuuteensa ja saaneetkin sitä, mikä on samansuuntainen kokemus kuin Listenmaan (2009) haastattelemissa varsinaissuomalaisilla äideillä. Toisin kuin edellä mainitussa tutkimuksessa, tätä opinnäytetyötä varten haastatellut äidit eivät kokeneet suhdettaan perhekummiin etäisenä.

Perheen kannalta on ehdottoman tärkeää, että perhe saa ominaisuuksiltaan heille sopivan perhekummin. Koska jokainen perhe on erilainen, tarvitaan myös erilaisia perhekummeja. Tämän opinnäytetyön äideistä monet toivoivat perhekummin olevan heitä itseään vanhempi. Toivettaan perheet perustelivat siten, että vanhemmalla perhekummilla olisi todennäköisesti heitä enemmän kokemusta vanhemmuudesta ja he voisivat tarjota siihen ehkä erilaisen näkökulman. Perhekummeilta ei kuitenkaan edellytetä sitä, että heillä on omia lapsia (Hämäläinen & Karhunen 2014). Haastateltujen perhekummeista vain yksi oli mies, mikä kuvaa hyvin MLL:n perhekummien epätasaista sukupuolijakaumaa. Miehiä

perhekummeina on erittäin vähän, tarvetta miespuolisiin perhekummeihin olisi varmasti enemmän.

Joillekin perheille perhekummitoiminta oli uutta ja he kokivat epävarmuutta so-pivuudestaan perhekummitoimintaan. Tämä saattaa osittain johtua siitä, että MLL:n internetsivuilta (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.c.) ei selkeästi käy ilmi, millaiset perheet voivat ensisijaisesti saada perhekummin. Toisaalta, tietoa saa lisää soittamalla MLL:n perhekummitoiminnan koordinaattoreille, tosin kyn-nys ottaa yhteyttä puhelimitse saattaa olla joillekin vanhemmille korkea. Van-hemmille voi olla tärkeää osoittaa itselleen, että pystyy ilman apua tarjoamaan lapsilleen hyvän arjen (Kulmala & Vanhala 2004, 104–105). Jotkut vanhemmat tunnistivat itsessään jopa ennakoasenteen perhekummiin kohtaan, vaikka heil-lä ei ollut aikaisempaa kokemusta toiminnasta tai ehkä juuri siksi. He eivät kui-tenkaan antaneet mahdollisten ennakkoluulojensa vaikuttaa toimintaan osallis-tumiseen avoimin mielin.

Yksi keskeisimmistä odotuksista oli se, että perhekummin ja perheen lasten välille syntyy hyvä suhde. Lasten ja koko perheen sosiaalisen vahvistumisen kannalta se onkin erittäin tärkeää (Nuotio & Miettinen 2011, 195–197). Perheen ulkopuolinen, luotettava aikuinen tuo mukanaan perheeseen aina jotakin uutta. Hänen avullaan perhe voi oppia uusia rakentavia tapoja toimia esimerkiksi on-gelmatilanteissa (Granat 2012, 64), kuten eräs haastatelluista äideistä kertoi: ”... oikeestaan kylhän mä oon vähän ottanu mallia (perhekummista) ku hän on hyvin rauhallinen ihminen ja hän puhuu rauhallisesti ja paneutuu asioihin...”.

Yksi vanhempi painotti sitä, että perhekummi on lasta eikä häntä varten. Monet tätä opinnäytetyötä varten haastatelluista toivat kuitenkin myönteisenä odotuk-sena esiin sen, että suhde perhekummiin voisi muuttua vähitellen ystäväydeksi, kuten Listenmaan (2009) haastattelemissa äideilläkin.

Kokemukset

MLL:n perhekummin hakuprosessi on yksinkertainen, minkä vahvistivat myös tätä opinnäytetyötä varten haastatellut lapsiperheiden vanhemmat. Toimintaan

mukaan hakemisen helppous ja nopeus on perheen hyvinvoinnin kannalta tärkeää, varsinkin kun otetaan huomioon, missä tilanteessa perheet katsovat tarvitsevänsä tukea. Perheet toimivat tavoitteellisesti helpottaakseen omaa arkeaan, taloudelliset paineet, jaksaminen ja yksinäisyys ovatkin lapsiperheissä usein esiintyviä ongelmia (Sauli, Salmi & Lammi-Taskula 2011, 535, 537, 542; Terveystieteiden tutkimuskeskus i.a.; Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.b). Virallisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän lisäksi on hyvä, että on olemassa järjestöjä kuten MLL, jotka voivat auttaa lapsiperheitä oikea-aikaisesti.

Tapaamisten säännöllisyys antoi perheille mahdollisuuden valmistautua niihin ennalta. Sekä vanhemmat että lapset odottivat perhekummin tapaamisia ja iloitsivat niistä jo etukäteen. Yksikään perhe ei kertonut, että perhekummi olisi joskus jättänyt tulematta ilman, että olisi ilmoittanut siitä etukäteen. Tästä syystä perhekummiin luotettiin ja hänet koettiin läheisenä. Kaiken kaikkiaan kanssakäyminen perhekummin kanssa oli perheiden mielestä mutkatonta ja helppoa. Perhekummi toimi perheelle roolimallina ja hänen kanssaan perheen vanhempien oli mahdollista vahvistaa oman vanhemmuutensa eri rooleja sekä kehittyä vanhempana (Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä 2013; Eskelinen 2000, 97–99). Kekkosen (2004, 17) mukaan vanhemmuus on yhä enemmän jaettava vanhemmuutta.

Vanhempien kokemus tasavertaisuudesta lisääntyi, kun he jakoivat vertaiskokemuksia keskustellen perhekummin kanssa. Danska-Honkala ja Poteri (2011, 128) ovat tarkastelleet sosiaalista vahvistamista kohdennetussa nuorisotyössä ja heidän mukaansa sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa varhaista tukea ja toimenpiteitä, jotka kohdistuvat esimerkiksi tukea tarvitseviin nuoriin ja riskitilanteisiin. Tätä voi soveltaa hyvin myös lapsiperheisiin. Tasavertaisuuden kokeminen lisää perheen hyvinvointia ja hyvinvoinnin kannalta sosiaalisesti vahva perhe jaksaa olla aktiivinen jäsen erilaisissa yhteisöissä. Lisäksi perhekummitoimintaan osallistuminen vaikutti osallistavasti myös perheiden lähipiiriin.

Tätä opinnäytetyötä varten haastatellut vanhemmat kokivat elämänhallintansa lisääntyneen, he olivat voimaantuneet perhekummitoimintaan osallistumisen

myötä. Myös heidän kokemuksensa yksinäisyydestä väheni. Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan perhekummitoiminnalla näyttäisi siis olevan vaikuttavuutta. Perhekummitoiminnalla voidaan edistää myös lastensuojelun valtakunnallista tavoitetta, kun perhepalvelujen painopistettä siirretään ongelmien ennaltaehkäisyyn (Rusila 2014, 46; Siljamäki 2014, 21).

Vanhempien mukaan perhekummi oli lapsille tärkeä ihminen, joka oli heidän ajatuksissaan silloinkin, kun hän ei ollut paikalla. Lasten täytyy tuntea saavansa arvostusta omana itsenään saadakseen vahvistusta terveelle itsetunnolle. Vanhempien kokemuksen mukaan lasten itseluottamuksen vahvistajana perhekummin läsnäololla oli suuri merkitys. On myös tärkeää, että lapsella on mahdollisuus kiireettömään sosiaaliseen yhdessäoloon ja hän voi kokea iloa sekä toimimisen vapautta. Tämän opinnäytetyön tulosten mukaan yhdessä tekeminen korostui tapaamisten aikana, tällä tavalla perhekummi pystyi tukemaan perheen vanhempien sosiaalista vanhemmuutta (Järvinen ym. 2012, 31, 125). Perhekummin läsnäolo mahdollisti esimerkiksi lapsille hyvää oloa tuottavia kokemuksia retkien tai lapsille uusien leikkien muodossa (Karvonen, Moisio & Simpura 2009, 20). Perhekummi toimi lapsen ehdoilla hänen leikkikaverinaan ja osallistui hänen harrastuksiinsa. (Stakes 2005, 15; Kinnunen & Mauno 2002, 104–106.)

Lapset tarvitsevat mahdollisimman turvallisia ja pysyviä ihmissuhteita. Tähän opinnäytetyöhön haastatteluista perheistä moni oli uusperhe. Eron jälkeen lapsen vanhempien toimiva yhteistyö voi olla haastavaa, minkä vuoksi perhekummin läsnäololla saattaa olla tasapainottava vaikutus. Haastateltujen vanhempien mielestä perhekummit olivat hyvin osaavia lasten kanssa. Lisäksi perhekummin suhde perheen lapseen oli tasapuolinen, mikä vaikutti haastateltujen mukaan myönteisesti myös lasten sisarussuhteisiin. Omien sisarusten kanssa vietetään varhaislapsuudessa paljon aikaa, varsinkin jos sisarusten välinen ikäero on pieni (Parker & Stimpson 2004, 13, 20–21).

Kehittämisehdotuksia

Opinnäytetyössä perheiden esittämät perhekummitoiminnan kehittämisehdotukset liittyivät tiedon välittämiseen ja perheiden sekä perhekummien tukemiseen. Perhekummitoimintaa pitäisi heidän mielestään mainostaa enemmän. Oli yllättävää, että perheet toivoivat perhekummitoimintaa mainostettavan näkyvämmiin, kun otetaan huomioon, että nykyään lähes kaikki etsivät tietoa internetistä. Esimerkiksi hakusanoilla ”apua perheille”, MLL:n vanhempainnetti on ensimmäisten hakutulosten joukossa. Koordinaattorit markkinoivat perhekummitoimintaa kunnille jo nyt, mikä voi jäädä suurelta yleisöltä näkymättömiin (Hämäläinen & Karhunen 2014). Perhekummitoimintaa voisi markkinoida näkyvästi television, radion ja sosiaalisen median avulla. Ongelmaksi voi muodostua se, että kun kysyntä kasvaa, ei perhekummeja olekaan tarpeeksi kaikille perheille. Ilman perhekummitoiminnan mainostusta voi olla myös niin, että perheille ei tule edes mieleen, että tarjolla on apua, vieläpä ilmaiseksi.

Perheiden esittämä toive yhteistapaamisista ja –tapahtumista toisten perhekummitoiminnassa mukana olevien perheiden kanssa kertoo ehkä siitä, että perheet haluavat jakaa kokemuksiaan ja sillä tavalla tukea toisiaan. Yhteisöt voivat lisätä yksilön hyvinvointia ja sosiaalisesti vahva, hyvinvoiva yksilö jaksaa olla aktiivinen jäsen erilaisissa yhteisöissä (Lundblom & Herranen 2011, 6). On myös tärkeää, että perheet voivat itse löytää arkista pärjäämistä ylläpitäviä tekijöitä ja siten vahvistaa muun muassa osallisuuttaan (Nuotio & Miettinen 2011, 195). Perheillä oli käytännöllisiä ehdotuksia tapaamisten järjestämisestä, paitsi kasvokkain, myös virtuaalisesti. Tapaamisten sisältöjä voisivat olla esimerkiksi, miten lisätä vanhempien omaa aikaa perhekummin käydessä tai miten MLL voisi aktiivisesti välittää perheille tietoa muistakin perheiden tukipalveluista.

Perheet toivat esiin myös sen, miten tärkeää on tukea perhekummin jaksamista. Perhekummin tulee ymmärtää oman jaksamisensa rajat, jotta hän voi tukea ja vahvistaa perhettä (Nuotio & Miettinen 2011, 195–197). On hienoa, että itse tiukoilla olevat perheet jaksavat huolehtia perhekumminkin hyvinvoinnista.

7.3.2 Perhekummitoiminnan koordinaattoreiden näkemykset

Koordinaattoreiden mukaan hyvin erilaiset perheet hakevat MLL:n perhekummitoimintaan mukaan. Hakijoiden joukossa on sekä kahden että yhden huoltajan perheitä. Koordinaattoreiden haastattelusta ei käynyt ilmi, onko perhekummitoiminnassa mukana muita perhemuotoja edustavia perheitä, kuin mitä esiintyi tähän opinnäytetyöhön haastatelluissa perheissä. Yhteistä toimintaan hakeutuville perheille on, että niissä eletään yleensä pikkulapsivaihetta. Mielenkiintoista on se, että koordinaattoreiden mukaan yksinhuoltajista vain äidit ovat hakeneet perheellensä perhekummiä. Kulmalan ja Vanhalan (2004, 100) mukaan naisten ja miesten vanhemmuuden kokemukset ja heille asetetut odotukset eroavat toisistaan. Voisiko olla niin, että miehet yrittävät pärjätä yksin pidempään ilman ulkopuolista apua, toisin sanoen, onko kynnys avun hakemiseen miehillä korkeampi kuin naisilla? Toisaalta, miesten tulotaso on keskimäärin korkeampi kuin naisten, mikä saattaa osaltaan vaikuttaa siihen, miten miehet pärjäävät yksinhuoltajina. Yhteistä perhekummitoimintaan hakeutuville perheille on myös se, että niissä vanhemmilla ei ole tukiverkostoja ja vanhemmat kokevat itsensä yksinäiseksi, minkä myös tähän opinnäytetyöhön haastatellut perheet toivat esiin.

On ymmärrettävää, että perheillä ei aina ole erityistoiveita ottaessaan ensimmäistä kertaa yhteyttä MLL:oon, kuten tähän opinnäytetyöhön haastatellut perheet kertoivat, perhekummitoimintaa ei tunneta hyvin. Kun toiveita esitetään, niissä korostuu erityisesti kaksi asiaa. Perhekummin toivotaan tulevan hyvin toimeen lasten kanssa ja olevan luotettava. Perheen sosiaalisen vahvistumisen kannalta on erittäin tärkeää, että tukihenkilönä toimiva perhekummi on luotettava ja perheelle sopiva (Nuotio & Miettinen 2011, 195). Mitä paremmin perhe ja perhekummi sopivat toisilleen, sitä paremmin vanhemmat voivat saada tukea vanhemmuuteensa.

Koordinaattoreiden käsitys perheiden perhekummitoimintaan liittyvistä kokemuksista vastaa lähes täysin sitä, mitä myös tähän opinnäytetyöhön haastatellut perheet toivat esiin. Pääsääntöisesti perheet ovat kokeneet hyötyvänsä perhekummin käynneistä ja perheen yksilölliset tarpeet ovat toiminnan perustana. Toiminta on ollut konkreettista ja toteutunut lähinnä perheiden kotipiirissä. Per-

hekummitoiminnan myötä perheiden sosiaalinen lähiverkosto on myös laajentunut.

Perhekummien kouluttamisen jatkuva kehittäminen on koordinaattoreiden näkemyksen mukaan tärkeää. Miehiä tarvittaisiin perhekummitoimintaan mukaan huomattavasti enemmän, sillä tällä hetkellä perhekummeina toimivia miehiä on esimerkiksi Uudellamaalla vain kourallinen (Hämäläinen 2015). MLL:n (2013, 31) mukaan vapaaehtoistoiminnasta hyötyvät sekä perhekummi että perheet. Perhekummien osaamista tulee kehittää monin tavoin. Perhekummeilta ei vaadita sosiaalialan koulutusta, mutta heidän roolinsa edellyttää muun muassa roolimallina toimimista. Tilanteet perheessä saattavat vaihdella. Toinen koordinaattoreiden esiintuoma kehittämishaaste on perhekummin käyntien hallittu lopettaminen perhekummissopimuksen päättyessä. Vuoden aikana suhde perheen ja perhekummin välillä saattaa kehittyä hyvinkin läheiseksi. Erityisesti lasten kannalta ei ole yhdentekevää, miten perhekummin käyntien päättyminen heille selitetään. Riskinä on perheen pettyminen ja tunne hylätyksi tulemisesta. Parhaassa tapauksessa luottamuksellinen suhde perhekummiin voi kuitenkin jatkua ystävyytenä.

7.4 Ammatillinen kasvu

Tätä kirjoittaessani lastensuojelun riittämättömistä resursseista keskustellaan valtakunnallisessa mediassa. Suurin osa Suomen kunnista ei panosta tarpeeksi lapsiperheisiin, vaikka hyviin tuloksiin on mahdollista päästä, kun siihen löytyy poliittista tahtoa. Esimerkiksi Imatralla on perustettu hyvinvointineuvola, jonka periaatteena on varhainen apu lapsiperheille ja ongelmien ennaltaehkäisy. Lasten laitoshoidon on saatu vähenemään hyvinvointineuvolan avulla, mikä merkitsee sekä rahallisia että inhimillisiä säästöjä. (Lastensuojelun Keskusliitto 2013.) Yhä useammin kodin ulkopuolelle sijoitettu lapsi on yksityisen sektorin asiakas, kun kunnat ostavat tämän palvelun yksityisen sektorin toimijalta. Lastensuojelun ja perhetyön työntekijöiden määrä ei todennäköisesti tule kasvamaan nopeasti. Kolmas sektori onkin avainasemassa lapsiperheiden palveluiden tuottajana.

Sen takia MLL:n perhekummitoiminnan kaltaista tukea perheille tarvitaan yhä enemmän.

Opinnäytetyöprosessi kesti 12 kuukautta. Maaliskuussa tiedustelin MLL:lta mahdollisuutta tehdä opinnäytetyön heidän toiminnastaan. Toukokuussa aihe rajautui perhekummitoimintaan, jolloin myös opinnäytetyön aihe hyväksyttiin opinnäytetyöseminaarissa. Alustava opinnäytetyösuunnitelma työstettiin kesän 2014 aikana, mikä hyväksyttiin täydennettynä opinnäytetyöseminaarissa elokuun lopulla. Haastattelut toteutuivat suunnitelman mukaisesti syys-lokakuun aikana ja ne analysoitiin marraskuun loppuun mennessä. Joulukuussa esitettiin hyväksytysti opinnäytetyön käsikirjoitus. Opinnäytetyön esitarkastukseen jättäminen tapahtui helmikuun 2015 lopulla ja työn julkistamisseminaari sekä kypsyysnäyte maaliskuun puolivälissä. Valmis opinnäytetyö palautettiin maaliskuun 2015 loppupuolella.

Lasta voi auttaa auttamalla hänen perhettään. Opinnäytetyön aihetta tuntui luontevalta kysyä MLL:sta, sillä oltuani pitkään mukana MLL:n vapaaehtoistoiminnassa tiesin miten paljon järjestö tekee lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Halusin olla omalta osaltani keräämässä siitä näyttöä toiminnan edelleen kehittämiseksi ja toisaalta samalla tutustua itselleni uuteen toimintamuotoon. Pidin tärkeänä laatia selkeä opinnäytetyösuunnitelma, jossa pystyin perustelemaan tutkimusaiheen laatimat valinnat käsitteellisesti ja metodologisesti. Selkeän opinnäytetyösuunnitelman ansiosta pysyin hyvin aikataulussa.

Opinnäytetyön aloitusvaiheessa kävin kaksi kertaa MLL:ssa tapaamassa työntekijöitä, joiden kanssa keskustellen opinnäytetyön aiheeksi valikoitui lapsiperheiden odotukset, kokemukset ja kehittämissuhteet perhekummitoimintaan liittyen. Jännitin tapaamisia etukäteen, mutta keskustelut olivat hyödyllisiä ja antoisia. Työn edetessä huomasin yhteyden ottamisen MLL:oon olevan aina vain helpompaa.

Aineiston keruun vaiheessa tein tiiviisti yhteistyötä perhekummitoiminnan koordinaattoreiden kanssa. Informanttien löytäminen oli suurelta osin perhekummitoiminnan koordinaattoreiden ansiota, sillä he lähettivät informaatiokirjeeni kol-

me kertaa mahdollisille haastateltaville. Ilman heitä aineistoa olisi ollut vaikea kerätä. Perheiden ottaessa yhteyttä sovin heti haastatteluajankohdan heidän kanssaan, ja haastattelut toteutuivatkin suunnittelemani aikataulun mukaisesti. Olen tyytyväinen siihen, että litteroin haastattelut pian kunkin haastattelun jälkeen. Sen vuoksi litterointivaihe ei muodostunut liian raskaaksi. Laadullisen aineiston sisällön analyysiin liittyvä aineiston luokittelu osoittautui erittäin haastavaksi ja aikaa vieväksi. Kategorioiden nimeäminen kuvaavasti oli vaikeaa, mutta metodikirjallisuutta lukemalla pääsin eteenpäin.

Yhteistyö- ja vuorovaikutusosaamiseni on kehittynyt opinnäytetyöprosessin aikana, sillä työtä on tehty tiiviissä vuorovaikutuksessa sekä perheiden että MLL:n työntekijöiden kanssa. Yhteistyö- ja vuorovaikutusosaaminen on myös lastentarhanopettajan osaamisen ydintä. (Happo 2008, 103.) Yleisiä työelämäkompetensseja ovat myös itsensä kehittäminen, eettinen osaaminen, kehittämistoiminnan osaaminen, organisaatio- ja yhteiskuntaosaaminen ja kansainvälisyysosaaminen. Opinnäytetyö prosessina on niin monisäikeinen, että yleisissä työelämäkompetensseissa kehittyä työskenntelyn aikana joka tapauksessa. Euroopan neuvosto on lisäksi määritellyt kahdeksan avainkompetenssia, jotka koskevat erityisesti kaltaisiani ammattiin valmistuvia nuoria. Yleisten työelämäkompetenssien lisäksi koen harjaantuneeni ATK-taidoissa, ruotsin- ja englanninkielessä sekä aloitteellisuudessa. Olen huomannut myös kehittyneeni kriittisessä ajattelussa, mitä pidemmälle opinnäytetyöprosessi eteni, sitä kriittisemmin huomasin suhtautuvani omaan toimintaani ja esimerkiksi lähdekirjallisuuteen. (Europa 2011.)

Opinnäytetyön teoriaosuuden rakentaminen järkeväksi kokonaisuudeksi oli mielenkiintoista. Mitä enemmän tutustuin lähdekirjallisuuteen, sitä vaikeampaa oli rajata aiheita teoriaosuuden ulkopuolelle. Vieraskielisiä lähteitä voisi tosin olla opinnäytetyössä enemmänkin. Mahdollisuus saada ohjausta oli suureksi avuksi. Olen tyytyväinen, että käytin ohjaukset vasta opinnäytetyön käsikirjoitusseminaarin jälkeen, koska siihen asti olin käyttänyt paljon aikaa tulosten kirjoittamiseen. Käsikirjoitusseminaarin jälkeen keskityin opinnäytetyöni teoriaosuuden syventämiseen sekä pohdintaosuuden kirjoittamiseen, mihin tarvitsin ohjausta. Opinnäytetyöraportin viimeistely vaati odotettua enemmän aikaa, joten siirsin

opinnäytetyön esitarkastukseen jättämistä kuukaudella eteenpäin ohjaavan opettajani suosituksen mukaan.

Hyväksytyt opinnäytetyöt julkaistaan ammattikorkeakoulujen opinnäytetyötietokanta Theseuksessa. Perhekummitoiminnan koordinaattoreiden kanssa on keskusteltu mahdollisuudesta laittaa MLL:n internetsivuille linkki tähän opinnäytetyöhön. Heidän kanssaan on myös sovittu jo siitä, että esitän opinnäytetyöni tulokset MLL:n valtakunnallisessa työkokouksessa toukokuussa 2015.

Sosionomin ammatillisia kompetensseja ajatellen opinnäytetyöprosessi on ollut opettavainen. Prosessin jokaisessa vaiheessa on välttämätöntä ajatella tutkimusetiikan lisäksi oman alan ammattieettisiä periaatteita ja toimia sen mukaisesti. Informantteina toimineet perheet olivat kaikki erilaisia ja heidän tapaamisensa auttoi minua ymmärtämään paremmin lapsiperheiden arkea, mikä lastentarhanopettajan kelpoisuuden saavalle sosionomiopiskelijalle on tärkeää. Keskeistä sosionomin työssä on sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 100), mikä on mielestäni tätä opinnäytetyötä tehdessä toteutunut sekä omalla kohdallani että suhteessa yhteistyötahoihin.

Perhekummitoiminnan avulla voidaan todennäköisesti ehkäistä huono-osaisuutta ja edistää lapsiperheiden tasa-arvoa tukemalla vanhempia muun muassa heidän kasvatustehtävässään. Jos perheen voimat ehtyvät, niin arkipäiväiset askareet saattavat tuntua ylivoimaisilta. Silloin perhekummi voi olla se ulkopuolinen vertaisapu, jonka avulla perhe pääsee eteenpäin. Tämän opinnäytetyöprosessin aikana minulle on auennut uudella tavalla monia sosionomin asiakastyön osaamisen ulottuvuuksia, esimerkiksi tasa-arvon, osallisuuden ja subjektiivisuuden vahvistumisen tukeminen on erittäin keskeistä sekä sosionomin että lastentarhanopettajan työssä.

Tätä opinnäytetyötä voidaan hyödyntää erittäin hyvin varhaiskasvatuksen piirissä. Oman perheen voidaan katsoa olevan lapsen ensimmäinen oppimisympäristö. Perhekummit ovat arvokas voimavara lapsiperheiden vanhemmille heidän kasvatustehtävässään. Varhaiskasvatus on yhä enemmän myös jaettava (Kek-

konen 2004, 17), joten päiväkotien henkilökunnan olisi hyvä tuntea MLL:n perhekummitoimintaa. Siten useammat perheet ehkä ohjautuisivat perhekummitoiminnan piiriin. Näin saataisiin mahdollisesti viritettyä yhä enemmän moniammatillista yhteistyötä myös eri toimijoiden kesken.

Opinnäytetyöprosessin aikana on ollut kiinnostavaa seurata julkista keskustelua lasten ja lapsiperheiden tilanteesta sekä siitä, miten yhteiskunnan ja julkisen palvelujärjestelmän tulisi tukea perheitä erityisesti silloin, kun ongelmat alkavat kasaantua. Tulevana lastentarhanopettajan kelpoisuuden saavana sosionomina minun tulee syventää ja päivittää sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamistani jatkuvasti (Talentia 2013, 31). Ennen kuin voin toimia esiopetustehtävissä, minun täytyy pyrkiä yliopistoon opiskelemaan kasvatustiedettä (Vesterinen, Kauppinen & Lankoski i.a.).

Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen varhaiskasvatuslain 1.vaiheesta 13.3.2015. Päivähoitolain nimi muutetaan varhaiskasvatuslaiksi ja siinä korostetaan pedagogiikan merkitystä. Kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon omaavalla lastentarhanopettajalla pedagoginen osaaminen on vahvaa ja siinä korostuu myös oppimisen tukeminen ja opetussuunnitelmaosaaminen. (Opetusalan ammattijärjestö i.a.) Sosionomien (AMK) varhaiskasvatusosaaminen vastaa yleislinjauksiltaan lastentarhanopettajille määritellyjä kompetensseja. Varhaiskasvatukseen opintojaan painottaneilla sosionomeilla (AMK), niin kuin minulla, on sosiaalipedagogista osaamista ja taito lapsen kokonaisvaltaiseen tavoitteelliseen tukemiseen sekä ohjaukseen arjessa kasvun ja kehityksen eri vaiheissa. Tulevana sosionomina (AMK) ja lastentarhanopettajakelpoisena minulla on myös vahva teoriapohja ja osaaminen tukena perheiden kanssa työskentelyyn, samoin moniammatilliseen yhteistyöhön. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 46; Hoppo 2008, 105.) Opinnäytetyötä kirjoittaessani olen huomannut, että myös omaa työtä voi lähestyä tutkimuksellisesti, jotta kehittämistarpeita voi paremmin perustella esimerkiksi organisaation johdolle (Talentia 2013, 31).

7.5 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Perheen tukeminen arjessa on tärkeää, sillä perheet tarvitsevat apua jaksamiseen. Sen toivat odotuksena esiin sekä koordinaattorit että perheet. Neitolan (2011, 71) mukaan osallistumalla erilaisten yhteisöjen ja kuntien järjestämään lapsille suunnattuun toimintaan perhe voi vaikuttaa myös lasten sosiaaliseen kyvykkyyteen myönteisesti. Onnistuneen perhekummissuhteen tärkein piirre on ehkä se, että perhekummi ja perhe sopivat toisilleen. Tämän opinnäytetyön tulosten valossa näyttää siltä, että perhekummin ikä ja sukupuoli ovat tekijöitä, jotka yhdistetään siihen, miten turvallisenä perhekummi koetaan. Monet perheet katsoivat iän olevan perhekummille eduksi. Ennen perhekummitoiminnan alkua perheet odottivat yhdessä olemista, koordinaattoreiden näkemyksen mukaan siihen liittyi lisäksi odotus mahdollisuudesta lähteä yhdessä perhekummin kanssa kodin ulkopuolelle. Pienten lasten vanhempien jaksamisen kannalta onkin erityisen tärkeää, että tapaamiset ovat säännöllisiä. Silloin on jotain mukavaa, mitä suunnitella ja odottaa.

Koordinaattoreiden mukaan perheillä ei aina ole erityisiä toiveita perhekummin tai –toiminnan suhteen. Tämä saattaa olla yhteydessä siihen, että perheillä on jonkin verran epävarmuutta siitä, ovatko he sopivia perhekummitoimintaan. Tällaisten kriteerien laatiminen saattaa olla vaikeaa, mutta ne voisivat selkiyttää toimintaan hakeutumista.

Kun perheet kokivat perhekummin olevan heille sopiva, niin perhekummi toimi heille myös roolimallina. Vanhemmat arvostivat perhekummin taitoa olla lasten kanssa ja heidän kokemuksensa mukaan perhekummi oli lapsille erittäin merkityksellinen. Vanhemmat arvostivat myös sitä, että perhekummi kunnioitti heidän tapaansa toimia, mikä lisäsi suhteen tasavertaisuutta, luottamuksellisuutta ja mutkattomuutta. Perhekummin kanssa on helppo keskustella. Tapaamisten suunnitelmallisuus ja yhdessä tekeminen vähensi vanhempien yksinäisyyttä, etenkin yksinhuoltajille ne olivat voimaannuttavia tekijöitä.

Perheet kokivat perhekummitoiminnan käynnistymisen olevan pääsääntöisesti yksinkertaista ja nopeaa. Joidenkin perheiden kohdalla perhekummitoiminnan

käynnistyminen oli hidasta, vaikka itse toimintaan perheet olivat hitaan alun jälkeen tyytyväisiä. Jotkut perheet kokivat, etteivät heidän odotuksensa perhekummitoiminnasta täysin toteutuneet, mutta negatiivisia kokemuksia perheet eivät tuoneet esiin. Huomionarvoista on, että perhekummitoiminta vaikutti osallistavasti perheiden lisäksi myös perheiden lähipiiriin. Lähipiirin kuultua perheen olevan mukana perhekummitoiminnassa he osallistuivat enemmän perheen arkeen. Perhekummitoiminnalla voidaan siis sanoa olevan myös yhteisöllisiä vaikutuksia. Koordinaattoreiden näkemykset perheiden kokemuksista olivat samansuuntaisia kuin perheilläkin, mikä selittyy sillä, että he ovat säännöllisesti yhteydessä perhekummitoiminnassa mukana oleviin perheisiin.

Perheiden ehdotukset perhekummitoiminnan kehittämiseksi liittyivät toiminnan osapuolten tukemiseen sekä tiedon saamiseen. Koordinaattoreiden näkökulmasta perhekummitoiminnan keskeisiä kehittämiskohteita ovat perhekummien koulutuksen kehittäminen ja perhekummien käyntien hallittu lopettaminen. Eri-tyisesti lasten näkökulma tulee ottaa paremmin huomioon perhekummin sopimusvuoden lähestyessä loppuaan. Perheiden ja koordinaattoreiden esiin tuomat kehittämissuhteet ovat rakentavia ja niiden avulla perhekummitoimintaa voidaan kehittää edelleen. Perhekummitoiminnan malli on valtakunnallinen, joten Uudenmaan piirin kehittämistyön tulokset voidaan jakaa kaikkien MLL:n piirien kesken.

Jatkossa olisi mielenkiintoista selvittää vanhempien ja perhekummitoiminnan koordinaattoreiden odotuksia, kokemuksia ja kehittämissuhteita niiden piirien alueilla, joilla sitä ei ole vielä tutkittu. Myös perhekummien kokemuksia perhekummitoiminnasta olisi kiinnostavaa selvittää, samoin sitä, eroavatko mies- ja naisperhekummien kokemukset toisistaan. Edellä mainitut perheiden ja koordinaattoreiden ehdotukset perhekummitoiminnan kehittämiseksi sopivat hyvin jatkotutkimuksen aiheiksi. MLL:n englanninkielisillä internet-sivuilla on tietoa tilapäisestä lastenhoitoavusta, mutta ei perhekummitoiminnasta. Maahanmuuttajaperheet sekä perheet, joissa on erityislapsia ovat esimerkkejä väestöryhmistä, joissa saattaa olla erityisen suuri tilaus perhekummeille. Sitä pitäisi selvittää. Olisivatko tämän opinnäytetyön tulokset olleet erilaisia, jos vastaajina olisivat olleet ne perheet, jotka eivät ottaneet yhteyttä opinnäytetyön tekijään? Näi-

den perheiden odotusten ja kokemusten näkyväksi tekeminen olisi myös ensiarvoisen tärkeää.

Perhekummitoimintaa voidaan pitää yhteiskunnallisesti vaikuttavana vapaaehtoistoimintana. Sen avulla voidaan tukea lapsiperheitä sekä inhimillisesti että taloudellisesti tehokkaalla tavalla. Perhekummitoiminnan voimaannuttava ja tasa-arvoistava merkitys lapsiperheen vanhemmille tulisi tunnistaa laajemmin. Hyvä arki voi olla vieläkin parempaa.

LÄHTEET

- Aula, Maria Kaisa; Harju-Kivinen, Raija & Wuolio, Tiinu (toim.) 2014. Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2014. Eriarvoistuva lapsuus. Lasten hyvinvointi kansallisten indikaattoreiden valossa. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2014: 3. Viitattu 16.1.2015.
http://www.lapsiasia.fi/c/document_library/get_file?folderId=479644&name=DLFE-29907.pdf
- Danska-Honkala, Katja & Poteri, Martti 2011. Kohdennettu nuorisotyö sosiaalisen vahvistamisen kontekstissa. Teoksessa Pia Lundbom & Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Sarja C. Oppimateriaaleja 26. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 127–149.
- Elo, Satu; Kääriäinen, Maria; Kanste, Outi; Pölkki, Tarja; Utriainen, Kati & Kynäs, Helvi 2014. Qualitative Content Analysis. A Focus on Trustworthiness. Viitattu 21.2.2015.
<http://sgo.sagepub.com/content/4/1/2158244014522633>
- Eskelinen, Anne 2000. Rakkautta ja rajoja kasvatukseen. Yhdessä elämään. Helsinki: Kirjapaja.
- Europa 2011. Summaries of EU legislation. Key competencies of lifelong learning. Viitattu 21.2.2015.
http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11090_en.htm
- Flint, Kimberly 2011. A comparison of edible, social, and no contrived reinforcement on the acquisition of a behavior chain. Viitattu 18.1.2015.
http://iris.lib.neu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1067&context=app_beh_an_theses
- Goldberg, Julia & Carlson, Marcia 2014. Parents' Relationship Quality and Children's Behavior in Stable Married and Cohabiting Families. *Journal of Marriage and Family*, 76(4), 762-777.
- Granat, Tina 2012. Föräldradmedverkan. Viitattu 31.1.2015.
<http://www.habiliteringschefer.se/ebh/autism/dokument/06%20Foraldramedverkan%20uppd%20201208%20ver%202.pdf>

- Happo, Iiris 2008. Sosionomin (AMK) osaaminen ja osaamishaasteet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Leena Viinamäki (toim.) 2008. 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasi-
antuntijajärjestelmässä. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun
julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 2/2008. 99–114. Viitattu 16.1.2015.
http://www3.tokem.fi/kirjasto/tiedostot/Viinamaki_A_2_2008.pdf
- Hellsten, Tommy 2003. Vanhemmuus. Vastuullista vallankäyttöä. Helsinki: Kirjapaja.
- Henkilötietolaki 22.4.1999/523. Viitattu 4.1.2015.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990523>
- Hentunen, Marjo 2015. Auttaako kukaan? Lapsemme 1(44) 2015, 39–40
- Hiitola, Briitta 2000. Parantava leikki. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2013. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hämeen-Anttila, Lotta 2014. Sosiaalityötä asiakkaan ehdoilla. Viitattu 4.1.2015.
<http://www.stm.fi/ylakulma/artikkeli/-/view/1892082>
- Hämäläinen, Anu & Karhunen, Merja 2014. MLL:n koordinaattoreiden haastattelu Pasilassa 10.11.2014.
- Hämäläinen, Anu 2015. Henkilökohtainen tiedonanto 15.1.2015.
- Järvinen, Mervi; Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Järvinen, Riitta; Lankinen, Aila; Taajamo, Terhi; Veistilä, Minna & Virolainen, Arja 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Helsinki: Edita.
- Kartovaara, Leena & Sauli, Hannele 2000. Suomalainen lapsi. SVT Väestö 2000: 7. Helsinki: Tilastokeskus.
- Karvonen, Sakari; Moisio, Pasi & Simpura, Jussi 2009. Suomalaisten hyvinvointi ja elinolot 2000-luvulla. Teoksessa Johanna Lammi-Taskula, Sakari Karvonen & Salme Ahlström (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Terveiden ja Hyvinvoinnin laitos. Viitattu 15.8.2014.
<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80047/0e6f5676-9ccf-4490-8496-45c7b3acce5f.pdf?sequence=1#page=21>, 20–34.
- Kekkonen, Marjatta 2004. Vanhemmuutta etsimässä ja tukemassa. Lapsiperheiden peruspalveluiden kehittäminen. Viitattu 10.8.2014.

<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77109/R281-2004-VERKKO.pdf?sequence=1>

Keltikangas-Järvinen, Liisa 2008. Temperamentti, stressi ja elämänhallinta. Helsinki: WSOY.

Kemppi, Anssi & Kittilä, Riitta 2011. Hyvinvointijärjestöt sosiaalisesti vahvistamassa. Teoksessa Pia Lundbom & Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Sarja C. Oppimateriaaleja 26. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 165–178.

Kinnunen, Ulla & Mauno, Saija 2002. Työ ja perhe-elämä vanhempien ja lasten näkökulmasta. Teoksessa Rönkä, Anna & Kinnunen, Ulla (toim.) 2002. Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Helsinki: Otava. 99–118.

Kulmala, Anna & Vanhala, Anni 2004. Vanhemmuus marginaalissa: kulttuurinen mallitarina osana henkilökohtaista vanhemmuutta. Teoksessa Jokinen, Arja; Huttunen, Laura & Kulmala, Anna (toim.) Puhua vastaan ja vaieta. Neuvottelu kulttuurisista marginaaleista. Helsinki: Gaudeamus. 98–114.

Kuronen, Marjo 2003. Eronnut perhe? Teoksessa Hannele Forsberg & Ritva Nätkin (toim.) Perhe murroksessa. Helsinki: Gaudeamus, 103–120.

Kurttila, Tuomas 2014. Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2014. Eriarvoistuva lapsuus. Lasten hyvinvointi kansallisten indikaattoreiden valossa. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2014: 3. Viitattu 16.1.2015. http://www.lapsiasia.fi/c/document_library/get_file?folderId=479644&name=DLFE-29907.pdf

Kurttila, Tuomas; Perälä, Marja-Leena & Salminen, Jari 2014. Leikki kaukana. Sosiaali- ja terveystieteellinen aikakauslehti Tesso 6 (6), 23–25.

Kyngäs, Helvi & Vanhanen, Liisa 1999. Sisällön analyysi. Hoitotiede 11(1), 3–12.

Lainiala, Lassi 2014. Vuoden 2014 Perhebarometri. Perhepolitiikka kriisin aikana. Väestöntutkimuslaitos Katsauksia E 48/2014. Viitattu 3.1.2015. http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/ec8b6c3e58215685e4a6427d83f2b7e1/1420290059/application/pdf/3720143/Perhebarometri%202014_web.pdf

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36. Viitattu 22.3.2015.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Lastensuojelun Keskusliitto 2009. Lehdistötiedotteet 2009. Lastensuojelun Keskusliiton Neuvo-projekti: Vertaistuella uusia näkökulmia vanhemmuuteen. Viitattu 16.1.2015.

http://www.lskl.fi/tiedottaa/tiedotusvalineille/tiedotteet/tiedotteet_2009/lastensuojelun_keskusliiton_neuvoprojekti_vertaistuella_uusia_nakokulmia_vanhemmuuteen.433.news

Lastensuojelun Keskusliitto 2013. Lehdistötiedotteet 2013. Imatran hyvinvointineuvola palkittiin Kunnallinen lastensuojeluteko –palkinnolla. Viitattu 21.2.2015.

http://www.lskl.fi/tiedottaa/tiedotusvalineille/tiedotteet/tiedotteet_2013/imatran_hyvinvointineuvola_palkittiin_kunnallinen_lastensuojeluteko_palkinnolla.2899.news

Lindfors, Eila 2011. Hyvä arki lasten ja nuorten arvioimana. Teoksessa Päivi Marjanen & Eila Lindfors (toim.) Lapsen ja nuoren hyvä arki. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 41. Vantaa: Laurea ammattikorkeakoulu. 18–37.

Linnavuori, Hannariikka 2007. Lasten kokemuksia vuoroasumisesta. Viitattu 1.2.2015.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13389/9789513929404.pdf>

Listenmaa, Satu 2009. Tukihenkilötoiminta vanhemmuutta tukemassa. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Varsinais-Suomen piirin Vauvaperhehankkeen toteuttama lapsiperheiden tukihenkilötoiminta sekä vanhemmuus tuettujen äitien näkökulmasta tarkasteltuna. Viitattu 1.1.2015. fi-

[le:///Users/Saara/Downloads/Pro_Gradu_Satu_Listenmaa.pdf](file:///Users/Saara/Downloads/Pro_Gradu_Satu_Listenmaa.pdf)

Lundbom, Pia & Herranen, Jatta 2011. Sosiaalisen vahvistamisen ajankohtaisuus. Teoksessa Pia Lundbom & Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Sarja C. Oppimateriaaleja 26. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 4–12.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2013. Vuosikertomus 2013. Viitattu 30.11.2014. <http://mll-fi->

- bin.directo.fi/@Bin/f64eb03192904e5e46b379c52486019d/1417343704/application/pdf/20944477/vuosikertomus_2013_nettiin.pdf
Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.a. MLL edistää lapsiperheiden hyvinvointia. Viitattu 7.8.2014. <http://www.mll.fi/mll/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.b. Perhekummit tarjoavat tukea lapsiperheille. Viitattu 7.8.2014. <http://www.mll.fi/vanhempainnetti/perhekummit/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.c. Hae perhekummit – Arjen kuuntelijaa. Viitattu 31.1.2015. <http://olettarkea.fi/hae-perhekummit-perheelle/>
- Matthies, Aila-Leena 2010. The Professional Standards of Care Workers – The Development of Standards for Social Work and Social Care Services for Families Extra Report. Family Platform. Viitattu 12.1.2015. <https://www.forofamilia.org/documentos/VARIOS%20-%20Ingles.Propuestas%20de%20investigaci%C3%B3n%20del%20bienestar%20de%20las%20familias..pdf>
- Mäkinen, Päivi; Raatikainen, Eija; Rahikka, Anne & Saarnio, Tuula 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOY.
- Neitola, Marita 2011. Lapsen sosiaalisen kompetenssin tukeminen – vanhempien epäsuorat ja suorat vaikutustavat. Turun Yliopiston julkaisu C 324. Viitattu 21.2.2015. <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/72512/AnnalesC324Neitola.pdf?sequence=1>
- Nuotio, Jaakko & Miettinen, Maija 2011. Tukihenkilötoiminta sosiaalisen vahvistamisen menetelmänä. Teoksessa Pia Lundbom & Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Sarja C. Oppimateriaaleja 26. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, 191–203.
- Onnismaa, Eeva-Leena 2010. Lapsi, lapsuus ja perhe varhaiskasvatusasiakirjoissa 1967–1999. Viitattu 16.8.2014. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/20012/lapsilap.pdf?sequence=1>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014. Kohti varhaiskasvatustilaa. Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportti Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä

2014:11. Viitattu 21.2.2015.

<http://okm.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/tr11.pdf?lang=fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö i.a. Päivähoito on osa varhaiskasvatusta. Viitattu 24.3.2015.

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/varhaiskasvatus/?lang=fi>

Opetusalan ammattijärjestö i.a. Varhaiskasvatuslaki. Viitattu 22.3.2015.

<http://www.oaj.fi/cs/oaj/varhaiskasvatuslaki>

Parker, Jan & Stimpson, Jan 2004. Sisarussuhteet -kilpailua ja rakkautta. Helsinki: Otava.

Pölkki, Minna 2014. Väsynyt äiti saa apua verkon Hätäkahvit-ryhmistä. Helsingin Sanomat 10.12.2014, A6–A7.

Ritala-Koskinen 2001. Mikä on lapsen perhe? Tulkintoja lasten uusperhesuhteista. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D 38/2001.

Rusila, Hanna 2014. Lapsuuden sillanrakentaja. Sosiaali- ja terveystieteellinen aikakauslehti Tesso 4 (6), 46–47.

Rönkkö, Leena & Rytönen, Timo 2010. Monisärmäinen perhetyö. Helsinki: WSOY.

Sauli, Hannele; Salmi, Minna & Lammi-Taskula, Johanna 2011. Kriisistä kriisiin: lapsiperheiden toimeentulo 1995–2009. Yhteiskuntapolitiikka 76 (2011):5

Sevón, Eija; Malinen, Kaisa & Rönkä, Anna 2014. Daily wellbeing in families with children: a harmonious and a disharmonious week. Journal of family studies 20 (3), 221–238.

Siljamäki, Tuija 2014. Apua arjen keskelle. Sosiaali- ja terveystieteellinen aikakauslehti Tesso 6 (6), 21.

Soikkeli, Sanna 2012. Lapsen perhe eron jälkeen. Pro gradu tutkielma. Kotipaikka: Yliopisto. Viitattu 1.2.2015.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/39928/URN%3aURN%3afi%3ajyu-201210082628.pdf?sequence=1>

Solantaus, Tytti & Punamäki Raija-Leena 2015. Lapsi kehittyy päivähoidossa. Mielipide, Helsingin Sanomat 17.2.2015, B 11.

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301. Viitattu 24.2.2015.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=sosiaalihuoltolaki>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2007. Varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutus ja osaaminen. Nykytila ja kehittämistarpeet. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:7. Viitattu 24.3.2015.

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3507.pdf&title=Varhaiskasvatuksen_henkiloston_koulutus_ja_osaaaminen__Nykytila_ja_kehittamistarpeet_fi.pdf

Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. Viitattu 3.1.2015.

<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>

Talentia 2013. Arki, arvot, elämä ja etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Helsinki: Talentia.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos i.a. Vanhempien huoli jaksamisesta. Viitattu 15.8.2014. <http://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntija-tyo/vaestotutkimukset/lapsiperhekysely/tuloksia/vanhempien-huolijaksamisesta>

Tilastokeskus 2012. Liitetaulukko 1: Pienituloisuusrajoja erityyppisille kotitalouksille vuonna 2012. Viitattu 11.1.2015.

http://www.stat.fi/til/tjt/2012/01/tjt_2012_01_2014-03-20_tau_001_fi.html

Tilastokeskus 2014a. Lapsiperheiden määrä vähenee edelleen. Viitattu

7.8.2014. http://www.stat.fi/til/perh/2013/perh_2013_2014-05-23_tie_001_fi.html

Tilastokeskus 2014b. Hyvinkää – Hyvinge. Viitattu 21.2.2015.

<http://tilastokeskus.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/106.html>

Tilastokeskus 2014c. Järvenpää – Träskända. Viitattu 21.2.2015.

<http://tilastokeskus.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/186.html>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Tutkimuseettinen Neuvottelukunta i.a. Eettinen ennakoarviointi ihmistieteissä.

Viitattu 30.11.2014. <http://www.tenk.fi/fi/eettinen-ennakoarviointi-ihmistieteissa>

Törrönen, Maritta 2012. Onni on joka päivä. Lapsiperheen arki ja hyvinvointi.

Helsinki: Gaudeamus.

Varsinais-Suomen Lastensuojelukuntayhtymä 2013. Vanhemmuuden roolikartta.

Viitattu 16.8.2014. <http://www.vslk.fi/index.php?id=1>

Vesterinen, Marja-Liisa; Kauppinen, Ullamaija & Lankoski, Maria i.a. SOTE-Ennakointi – Varhaiskasvatuksen tulevaisuuden ennakoointi. Lastentarhanopettajakoulutuksen ja sosionomi(AMK) - koulutuksen saaneiden osaamisprofiilin vertailu varhaiskasvatusosaamisen näkökulmasta. Viitattu 21.2.2015.

http://www.edusampo.fi/sote/documents/loppuraportti_16.pdf

LIITE 1: Informaatiokirje

Saara Haapa
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Etelä, Helsinki

Hyvä perhe,

Olen kolmannen vuoden sosionomi (AMK)-opiskelija ja tutkintoni kuuluu opinnäytetyö. Teen sen yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piirin kanssa. Opinnäytetyöni aihe on Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminta - perheiden odotuksia, kokemuksia ja kehittämisehdotuksia. Tarkoituksena on kerätä tietoa perhekummitoiminnan kehittämiseksi. Aineiston kerääminen tapahtuu haastattelemalla teitä, jotka olette mukana perhekummitoiminnassa. Opinnäytetyötäni ohjaa lehtori Marjaana Marttila.

Pyrin toteuttamaan haastattelut lokakuun loppuun mennessä. Toivon, että osallistutte haastatteluun ja kerrotte odotuksistanne ja kokemuksistanne perhekummitoiminnasta. Jokaisen perheen kokemus on tärkeä. Mannerheimin Lastensuojeluliiton työntekijät ovat ystävällisesti tietosuojasyistä luvanneet lähettää tämän kirjeen puolestani, jottei yhdenkään perheen yhteystiedot tule tietooni tässä vaiheessa.

Jos olette halukas osallistumaan haastatteluun, voitte ilmoittaa siitä 21.9 mennessä lähettämällä sähköpostia alla olevaan sähköpostiosoitteeseen tai soittamalla/lähettämällä tekstiviestin numeroon X. Voin tulla haastattelemaan teitä kotinne tai voimme sopia haastattelun esimerkiksi MLL:n tiloihin.

Ystävällisin terveisin,

Saara Haapa
(sähköpostiosoite)
(puhelinnumero)

LIITE 2: Teemahaastattelurunko perheille

Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminta

- Perheiden odotuksia, kokemuksia ja kehittämissuhteita

Perhe

- Perheen rakenne
- Vanhemman/Vanhempien/Huoltajan ikä/iät
- Lapsen/Lasten ikä/iät
- Perheen elämäntilanne

Odotukset MLL:n perhekummitoiminnasta

- Tieto perhekummitoiminnasta
- Perhekummitoimintaan osallistumisen syyt
- Odotukset ennen perhekummitoimintaan osallistumista

Kokemukset MLL:n perhekummitoiminnasta

- Ajallinen kokemus
  - Toiminnan alkamisajankohta
  - Perhekummin vierailujen tiheys
  - Perhekummin vierailun kesto
- Sisältö
  - Toiminnan kuvaus
  - Perhekummin rooli
  - Perhekummin suhde perheenjäseniin
- Perhekummitoiminnan anti
  - Anti vanhemmuuteen
  - Anti elämänhallintaan
  - Anti lapsille
  - Sosiaaliset suhteet
- Kokemusten suhde odotuksiin

Kehittämis ehdotukset MLL:n perhekummitoimintaan

Vanhempien ja lasten

- Toiveet
- Tarpeet
- Muuttuneet odotukset

Muut kommentit/Vapaa sana

LIITE 3: Teemahaastattelurunko koordinaattoreille

Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminta

- Perheiden odotuksia, kokemuksia ja kehittämissuhteita

Perhe

- Perheen elämäntilanne

Odotukset MLL:n perhekummitoiminnasta

- Tieto perhekummitoiminnasta
- Perhekummitoimintaan osallistumisen syyt
- Odotukset ennen perhekummitoimintaan osallistumista

Kokemukset MLL:n perhekummitoiminnasta

- Ajallinen kokemus
  - Perhekummin vierailujen tiheys
  - Perhekummin vierailun kesto
- Sisältö
  - Toiminnan kuvaus
  - Koordinaattoreiden rooli
  - Perhekummin rooli
  - Perhekummin suhteet perheeseen
- Perhekummitoiminnan anti
  - Anti vanhemmuuteen
  - Anti elämäntilanteeseen
  - Anti lapsille
  - Sosiaaliset suhteet
- Kokemusten suhde odotuksiin

Kehittämissuhteet MLL:n perhekummitoimintaan

Vanhempien ja lasten

- Toiveet
- Tarpeet

- Muuttuneet odotukset

Muut kommentit/Vapaa sana aiheeseen liittyen

LIITE 4: Perhekummitoiminta - perheiden odotukset, kokemukset ja kehittämissuhteet

1 / 8

Kuvio 2. Perheiden odotukset

Pelkistetyt ilmaisut	Alakategoriat	Yläkategoriat
Kivaa saada lastenhoitoapua Odotuksia lastenhoitoon osallistumisesta Apua lasten nukuttamiseen	Apua lastenhoitoon	Apua jaksamiseen
Mentori arkeen Mentorointi Tukihenkilön tarve Tarve tukeen Tukea vanhemmalle Tukiverkostoa perheelle Jatkotukitoimi perheelle	Tukea perheelle	
Apua jaksamiseen Avun tarve Avun tarve Avun saaminen Hyötyä perheelle Mietitytti, saako tarpeeksi lepoa Opiskelu onnistuu perhekummin avulla Voisi saada apua perhekummista, kun itsekin antaa aikaansa MLL:lle	Apua vanhempien jaksamiseen	
Mies perhekummiksi Mies perhekummiksi	Mies perhekummiksi	Perheelle sopiva perhekummi
Varamummi Vanhempi ihminen perhekummiksi	lähäs ihminen perhekummiksi	
Mukava perhekummi Sopiva perhekummi Sopivan löytäminen Kiva perhekummi Ominaisuuksiltaan perheen tarpeisiin sopiva perhekummi	Ominaisuuksiltaan sopiva perhekummi	
Toiminnan toteutuminen käytännössä epäselvää Ei tietoa toiminnan toimimisesta Ei tietoa toiminnasta	Toiminnan toteutuminen käytännössä epäselvää	Hämmennys oman sopivuuden ja perhekummitoiminnan suhteen
Epävarmuus siitä, onko sopiva hakemaan perhekummiä Rohkaisun hakeminen tuen saamiseksi	Epävarmuus oman perheen sopivuudesta perhekummitoimintaan	
Tapaaminen noin kerran viikossa	Säännölliset tapaamiset	Tapaamiset suunnitelmallisesti
Tapaamisten harventuminen	Tapaamisten harventuminen ajan kuluessa	

Pelkistetyt ilmaisut	Alakategoriat	Yläkategoriat
Ennakkoluuloja perhekummin motiiveista Ennakkoluuloja perhekummiä kohtaan	Ennakkoluuloja perhekummiä kohtaan	
Kiinnostunut toiminnasta Avoimin mielin toimintaan mukaan Odotusten täsmentyminen tutustumisen myötä Avoin myös sille, ettei toiminta sovi perheelle	Avoimin mielin mukaan perhekummitoimintaan	
Yhdessäolo Yhdessäolo Yhdessäolo Yhdessäolo Seuraa perheelle	Yhdessä olemista	
Vaihtelua arkeen	Vaihtelua arkeen	
Kontaktin luominen lapseen Lapsen huomioiminen	Yhteyden luominen lapseen	
Suhteen luonteen muuttuminen ystävyydeksi Suhteen luonteen muuttuminen ystävyydeksi	Suhteen luonne muuttuu ystävyydeksi ajan kuluessa	

Kuvio 3. Perheiden kokemukset

Pelkistetyt ilmaisut	Alakategoriat	Yläkategoriat
Tapaaminen sovittiin pian hakemisen jälkeen Asioita sovittu lähitulevaisuuteen Tapaamisen järjestyminen nopeasti toimintaan mukaan hakemisen jälkeen Käynneistä sovittiin jo ensi tapaamisella Käynneistä sovittiin, kun perhekummi kävi MLL:n työntekijän kanssa ensimmäisen kerran Perhekummin ensimmäinen käynti heti seuraavalla viikolla ensitapaamisesta Perhekummin ensimmäinen tapaaminen helmimaaliskuussa Perhekummi löytynyt syksyllä	Perhekummitoiminnan käynnistyminen nopeaa	Perhekummi-toimintaprosessi
Hakemuksen jättämisen jälkeen MLL:n yhteydenotto viipyi Toiminnan alkaminen kesti muutaman kuukauden	Perhekummitoiminnan käynnistyminen hidasta	
Hakeminen toimintaan helppoa	Hakuprosessi yksinkertainen	
MLL tuli kummin kanssa tutustumaan MLL tuli kummin kanssa tutustumaan Tunnustelua sopivuudesta	Ensikäynnillä tutustumista ja tunnustelua perhekummin sopivuudesta	Kiinnostus perhettä kohtaan
Perhekummi aidon kiinnostunut perheestä Perhekummi aidon kiinnostunut perheestä	Perhekummi kiinnostunut perheen asioista	
Vanhempi kesätöihin perhekummin yritykseen Vanhempi tutustunut perhekummin yrityksen työntekijöihin Alais-esimiessuhde syventänyt ystäväyyttä	Perhekummi auttanut vanhemman töihin	
Kummi mukana tekemisessä Leikitään ja askaroidaan yhdessä Hauskan pitämistä yhdessä Kummin käydessä ollaan aktiivisesti yhdessä Yhdessäolo	Aktiivista yhdessäoloa	Yhdessä tekeminen
Perhekummi lukee lapsille satuja Perhekummi lukee lapsille satuja	Perhekummi lukee satuja	
Yhdessä ulkoileminen välillä Perhekummi ulkoillut lasten kanssa Tapaamisten aikana ulkoillaan lähes aina Perhekummin kanssa yleensä ulkoillaan Tapaamisilla pyritään ulkoilemaan Toinen aikuinen avuksi lasten kanssa ulkoilussa	Yhdessä ulkoilemista	
Perhekummin kanssa vietetty aikaa erilaisissa ympäristöissä Retkeillään yhdessä Retkeilty yhdessä On tehty retkiä	Retkeillään yhdessä	
Yhdessä ruokaileminen Yhdessä ruokaileminen	Ruokaillaan yhdessä	
Monenlaisten asioiden tekeminen Sienestäminen yhdessä Ruoan tekeminen yhdessä Käyty uimakoulua yhdessä Uimahallissa käyminen yhdessä	Tehdään yhdessä monenlaisia asioita	

Pelkistetyt ilmaisut	Alakategoriat	Yläkategoriat	
Lapset ajattelevat perhekummiä	Perhekummi lasten ajatuksissa	Merkityksellisyys lapsille	
Lapset pitävät perhekummiä tärkeänä Perhekummi on tärkeä Perhekummi on tärkeä	Perhekummi lapsille tärkeä		
Lapset selvästi pitävät perhekummista Lapsi tykkää kovasti perhekummista Lapsi tykkää perhekummista Vanhemman käsityksen mukaan lapset pitävät perhekummista Lapsi pitää perhekummista Lapsi ilmaissut pitävänsä kummista Lapsi tykkää kertoa perhekummille tekemisistään Lapsi viihtyy perhekummin kanssa	Lapset pitävät perhekummista		
Lapsi on saanut perhekummista leikkijän Lapsi on saanut perhekummista leikkikaverin	Perhekummi lapsen leikkikaverina		
Lapsi saanut kokemuksen siitä, että pystyy tutustumaan uusiin ihmisiin	Perhekummi lapsen itseluottamuksen vahvistajana		
Perhekummi viettää aikaa lapsen kanssa Tärkeää, että lapsen vieressä istuu toinen aikuinen Läsnäoloa	Perhekummi läsnä lapsen elämässä		
Perhekummi auttanut lapsen kuljettamisessa harrastuksiin Perhekummi mukana lapsen harrastuksessa	Perhekummi mukana lapsen harrastuksissa		
Toiminta aina lasten ehdoilla Toiminta täysin lasten ehdoilla	Toiminta lasten ehdoilla		
Tapaamiset kesäaikaan usein muualla kuin kotona Tapaaminen mahdollista järjestää missä vain Tapaaminen voi olla missä vain Tapaamisia myös kodin ulkopuolella, esim. puisto	Tapaamispaikka vapaasti sovittavissa		Tapaamispaikka
Käytännöllistä tavata kotona Todella tärkeää, että perhekummin kanssa voi viettää aikaa kotona	Koti käytännöllinen paikka tavata		
Perhekummi helpottanut yksinäistä elämäntilannetta Perhekummin käydessä koko perhe harvoin koossa	Perhekummi apuna yksinäisyyteen	Yksinäisyyden väheneminen	
Toiminta ylläpitää sosiaalista elämää Sosiaalinen lisä perhekummissuhteen osalta Toiminnan mahdollistama ystävyysuhde hyvä lisä tukiverkostoon Mukava sosiaalinen tapahtuma Perhekummi itsessään lisännyt perheen sosiaalista elämää	Perhekummi hyvä lisä perheen sosiaaliseen verkostoon		
Toimintaan mukaan hakeminen sosiaalisen verkoston puuttumisen takia	Perhekummitoiminnasta apua yksinäisyyteen	Valmistautuminen perhekummin käyntiin	
Suunnittelemista etukäteen On mukavaa suunnitella perhekummin kanssa yhdessä	Suunnitellaan yhdessä etukäteen		
Lapsi odottaa perhekummin tapaamista Lapsi odottaa perhekummin tapaamista Vanhemman mukaan lapset odottavat perhekummiä Aktiivista päivää perhekummin kanssa odotetaan	Tapaamisia perhekummin kanssa odotetaan		

Pelkistetyt ilmaisut	Alakategoriat	Yläkategoriat	
<p>Toinen vanhempi on päässyt sienimetsään perhekummin auttaessa toista vanhempaa kotona Toiminta mahdollistanut vanhemmalle omaa vapaa-aikaa Oma aika lisääntynyt Perhekummin mahdollistama vanhemman oma vapaa-aika tärkeää jaksamiselle Perhekummin saaminen avuksi iltaisin auttaa vanhempaa jaksamaan</p>	Perhekummitoiminta edistänyt vanhemman jaksamista	Vanhempien voimaantuminen	
<p>On kivaa kun toinenkin aikuinen välittää Perhekummista tukea ja seuraa sekä vaihtelua arkeen Vanhempi kokenut saaneensa tukea ja apua Perhekummi vanhemman tukena Toisen äidin tukea vanhemmuuteen Perhekummi auttaa ja tukee, kun vanhempi kokee epävarmuutta</p>	Perhekummi vanhemman tukena		
<p>Perhekummi mahdollistaa tärkeissä menoissa käymisen Toiminta mahdollistanut vanhempien omista menoista käymisen</p>	Perhekummi mahdollistajana		
<p>Aikaa leipoa rauhassa Saa tehdä rauhassa jotain ja olla käytettävissä Perhekummi leikkinyt lasten kanssa vanhemman tehdessä kotitöitä Aikaa tehdä rauhassa arkipuuhiä Perhekummin leikkiessä lapsen kanssa voi vanhempi keskittyä kodinhoitoon</p>	Perhekummi lasten kanssa vanhemman keskittyessä arkipuuhiin		
<p>Kotitöissä auttaminen Perhekummi auttanut pesemään ikkunoita ennen nuorimman lapsen nimiäisiä Perhekummista iso apu lasten- ja kodinhoitoon Perhekummi lastenhoitajana Apua lasten- ja kodinhoitoon iltaisin</p>	Perhekummista apua kodinhoitoon		
<p>Tukea elämänhallintaan suunnitelmallisuuden kautta Lisääntynyt elämänhallinnan kokemus</p>	Vanhemmilla lisääntynyt elämänhallinnan kokemus		
<p>Seniöikäinen perhekummi positiivinen asia Ikä perhekummille eduksi</p>	Ikä perhekummille eduksi		
<p>Työikäinen mies perhekummina tärkeä Kummi on turvallinen aikuinen kaveri</p>	Työikäinen mies perhekummina turvallinen		Perhekummin ikä ja sukupuoli turvallisuustekijöitä
<p>Lapsi kokee aikuisen turvallisena</p>	Perhekummi turvallinen aikuinen		
<p>Perhekummi vanhemmalle tasavertainen aikuinen Perhekummi tukee samalta tasolta, mikä auttaa vanhempaa kokemaan tasavertaisuutta Perhekummin rooli toisena vanhempana, kuuntelijana ja leikkijänä</p>	Perhekummi ja vanhempi toisilleen tasavertaisia		Vanhempien ja perhekummin tasavertaisuus
<p>Vertaiskokemusten jakaminen Äitien välistä reflektointia Perhekummin kokemukset vanhemmuudesta rikastuttavia Kokemus samankäisestä lapsesta yhdistää Perhekummiilla samankaltainen kokemus vanhemmuudesta Vertaiskokemusten jakamisesta ollut apua Kokemusten jakaminen</p>	Vertaiskokemusten jakaminen		

Pelkistetyt ilmaisut	Alakategoriat	Yläkategoriat
<p>Tapaamiset tiheästi</p> <p>Tapaaminen joka toinen viikko</p> <p>Tapaaminen joka toinen viikko</p> <p>Tapaamiset kahden viikon välein</p> <p>Tapaamiset säännöllisiä</p> <p>Säännölliset tapaamiset tuntuvat luonnollisilta</p> <p>Tapaamiset säännöllisiä</p> <p>Perhekummin käynnit hyvin säännöllisiä</p>	<p>Perhekummitapaamiset säännöllisiä</p>	<p>Tapaamiset suunnitelmallista toimintaa</p>
<p>Kesällä kuukauden tauko</p> <p>Kesällä taukoa perhekummin tapaamisesta</p>	<p>Kesällä taukoa perhekummitapaamisissa</p>	
<p>Käynnin kesto pari tuntia</p> <p>Tapaamisaika kahdesta kolmeen tuntia</p> <p>2-2,5 h tapaamisaika</p> <p>Tapaamisten kesto kolmesta viiteen tuntia</p> <p>Tapaamisten kesto noin kolme tuntia</p> <p>Tapaamisen kesto lähtökohtaisesti pari tuntia, retkillä pidempään</p> <p>Joustava tapaamisaika</p> <p>Tapaamisten keston rajaaminen aina 2,5 tuntiin vanhemman henkilökohtaisista syistä, huoli myös perhekummin jaksamisesta</p> <p>Kummin vierailun kesto perheen rytmin mukaan</p>	<p>Perhekummitapaamisten kesto perhekohtainen</p>	
<p>Sopimus toiminnasta uusittu vuoden jälkeen</p>	<p>Perhekummissopimus uusittu vuoden jälkeen</p>	
<p>Välillä MLL:stä soitetaan ja kysytään kuulumisia ja kehittämisehdotuksia</p> <p>MLL seuraa toimintaa aika ajoin soittamalla perheelle</p>	<p>MLL seuraa puhelimitse perhekummitoimintaa</p>	
<p>Luottamus perhekummin ja perheen välillä hyvä</p> <p>Perhekummiin tutustuminen lisää luottamusta</p>	<p>Perhe luottaa perhekummiin</p>	<p>Suhteen luottamuksellisuus</p>
<p>Perhekummi koetaan läheisenä, kun kertonut omasta elämästään</p> <p>Perhekummi läheinen perheelle</p> <p>Perheellä olo siitä, että perhekummi välittää isovanhemman tavoin</p> <p>Perhekummi kuin osa perhettä</p> <p>Perhekummin suhde perheeseen hyvä</p> <p>Perhekummin suhde perheeseen hyvä</p> <p>Perhekummin suhde perheeseen hyvä</p> <p>Perhekummi vahvasti läsnä perheen elämässä</p> <p>Luottamus siihen, että perhekummiin voi ottaa yhteyttä tarvittaessa</p>	<p>Perhe kokee perhekummin läheiseksi</p>	
<p>Alun jäähmyden jälkeen perhekummeille ei tarvitse esittää olevansa muuta kuin oikeasti on</p> <p>Arkea ei mitenkään muuteta, kummi luontevasti mukana</p> <p>Kummin kanssa voi elää juuri sitä hetkeä</p> <p>Kummin käydessä oleminen on mutkatonta</p> <p>Yhteistoiminta sujuvaa</p>	<p>Perhekummin käydessä on oleminen mutkatonta</p>	<p>Suhteen mutkattomuus</p>
<p>Perhekummeille pystyy puhumaan</p> <p>Perhekummin kanssa pystyy puhumaan</p> <p>Perhekummin kanssa on helppo keskustella</p> <p>Aikuiset keskustelevat keskenään</p> <p>Keskustelu arjen ja lasten asioista</p> <p>Perhekummin kanssa keskustelemista</p> <p>Tärkeää, että saa keskustella kokeneen ja mieluisan ihmisen kanssa</p> <p>Perhekummi keskustelijana ja ystävänä</p> <p>Perhekummi kuuntelee ja keskustelee vanhemman kanssa</p> <p>Perhekummi keskustelijana ja kuuntelijana</p>	<p>Perhekummin kanssa on helppo keskustella</p>	

Pelkistetyt ilmaiset	Alakategoriat	Yläkategoriat
Perhekummi lapsille kuin mummu Vanhemman mukaan lapsille perhekummi kuin mummu Perhekummi kuin varamummi Perhekummi äitimäinen ja mummimainen hahmo Perhekummi vanhemmalle äitihahmo	Perhekummi perheelle kuin mummi	Perhekummi roolimallina
Perhekummi oikea ihminen perheelle Perhekummi luonteenomaisuuksiltaan oikea perheelle Perhekummi on joustava Perhekummi toimii joustavasti perheen tarpeen mukaan Perhekummin kanssa mahdollista sopia asioista spontaanisti Kummilla on tilannetajua Perhekummeilla auktoriteettia	Perhekummi luonteenomaisuuksiltaan oikea perheelle	
Kummin läsnäolo hillitsee omaa käytöstä Kummin toiminta käyttäytymismallina Perhekummit vinkkejä positiivisempaan lapsiin suhtautumiseen Mallia perhekummit lapsiin suhtautumisessa Perhekummit vinkkejä lempeämpään lasten kohteluun Kummin tapaa toimia sovellettu muinakin päivinä kotona	Perhekummi vanhemman käyttäytymismallina	Perhekummin osaaminen
Perhekummeilla hyvä suhde lapseen Perhekummeilla lapsiin tasapuolinen suhde Vanhemman ja kummin huomion jakautuminen luontevasti lasten välille tärkeää Perhekummi luontevasti lapsen kanssa	Perhekummeilla tasapuolinen suhde lapsiin	
Perhekummin käynti auttanut esikoisen mustasukkaisuuden lievittämisessä Perhekummin käynti mahdollistanut keskittymisen esikoiseen	Perhekummi lieventänyt lasten välistä mustasukkaisuutta	Perhekummin arvostus
Keskusteltu perhekummin motivaatiosta toimintaan Perhekummin motivaatio auttaa omista kiireistä huolimatta arvostettavaa	Perheet arvostavat perhekummin motivaatiota auttaa	
Vanhempi arvostaa sitä, että perhekummi kunnioittaa hänen tapaansa toimia Yhteinen arvomaailma perhekummin kanssa vahvistaa vanhemman toimintaa Perhekummin arvostaminen	Perhekummin arvostaminen	Vaikutus perheen lähipiiriin
Vanhemmat tuntevat jäävänsä velkaa perhekummeille	Vanhemmille jää velantunne	
Vanhemmat huolissaan perhekummin jaksamisesta	Huoli perhekummin jaksamisesta	Ennako-odotusten ja kokemusten välinen suhde
Työkaverikin auttoi, kun kuuli, että perheessä käy perhekummi Mummonkin pitäisi omasta mielestään olla enemmän läsnä	Perhekummitoiminta vaikuttanut perheen lähipiiriin osallistavasti	
Perhekummitoiminnan anti vähäisempi kuin mitä ennako oletus oli Sovitut ulkoilut eivät usein toteutuneet perhetilanteen vuoksi Epävarmuus siitä, että täyttyvätkö kummit tarvitsevan perheen kriteerit Ei juurikaan apua lastenhoidossa	Odotukset perhekummitoiminnasta eivät täysin toteutuneet	Ennako-odotusten ja kokemusten välinen suhde
Kokemus kummeista erittäin myönteinen, itselle välillä vaikea ottaa apua vastaan Toiminnasta saanut enemmän kuin on odottanut Pääodotukset toiminnasta ovat kohdanneet On mennyt erittäin hyvin Toiminnasta on saatu se mitä on odotettukin Perhekummit olut apua Perheellä käynyt tuuri hyvän perhekummin löytämisessä Perhe hyvin tyytyväinen perhekummiinsa	Kokemus perhekummitoiminnasta myönteinen	

Kuvio 4. Perheiden kehittämissuhteet

Pelkistetyt ilmaisut	Alakategoriat	Yläkategoriat
Voisi olla mukava tavata muita toiminnassa mukana olevia perheitä, vaihtaa kokemuksia heidän kanssaan ja saada vertaistukea Perhekummiperheille yhteistapahtumia Perhekummiperheille keskinäisiä tapaamisia	Enemmän yhteisiä tapaamisia perhekummitoiminnassa mukana oleville perheille	Tukea perhekummitoiminnan osapuolille
Vanhemmalla pitäisi olla tunne siitä, ettei perhekummi joudu liian tiukoille Perhekummille helpotusta työkiireisiinsä	Perhekummin jaksamisen tukeminen	
Joskus olisi kiva saada omaa aikaa perhekummin käydessä	Lisää omaa aikaa vanhemmalle perhekummin käydessä	Tietoa perheille
MLL:n hyvän maineen avulla voi löytää hyvän perhekummin, mutta toiminnasta ei tiedetä MLL:n perhekummitoimintaa ei mainosteta Toimintaa pitäisi mainostaa Toimintaa olisi tärkeää mainostaa	Perhekummitoiminnan mainostaminen	
MLL voisi kertoa muistakin tukipalveluista perhekummitoimintaan yhteyttä ottaville perheille Erilaisia perheen tukipalveluita voisi mainostaa enemmän	Lisää tietoa muistakin perheiden tukipalveluista	
Toive toiminnan jatkumisesta	Toiminnan jatkuminen	

LIITE 5: Perhekummitoiminta - koordinaattoreiden näkemys perheiden odotuksista ja kokemuksista sekä kehittämisehdotukset

1 / 2

Kuvio 5. Koordinaattoreiden näkemys perheiden odotuksista

Pelkistetyt ilmaisut	Alakategoriat
Usein ei erityistoiveita Monella ei toiveita	Ei toiveita
Keskustelua Keskustelua	Keskustelu
Kotona olemista Tavallista arkea Enemmän tukea arkeen	Perheen tukeminen arjessa
Perheet luottavat MLL:n perhekummeihin Jo tieto perhekummin tulosta ja tavoitettavuudesta auttaa	Luottamus perhekummiin
Lasten kanssa hyvin toimeen tuleva perhekummi Eläkeikäinen perhekummiksi Varamummo Perhekummiksi nuori ihminen Oman ikäinen perhekummi Perhekummi myös itse äiti Perhekummilla ei välttämätöntä olla omia lapsia	Perhekummi ominaisuuksiltaan sopiva perheelle
Pois kotoa Saa lähdettyä liikkeelle Pääsee ulkoilemaan Voi lähteä kauppaan Voi lähteä kirpputorille	Yhdessä lähtemisen mahdollisuus

Kuvio 6. Koordinaattoreiden näkemys perheiden kokemuksista

Pelkistetyt ilmaisut	Alakategoriat	Yläkategoriat
Konkreettista apua Arkiaskareiden tekemistä Ruoan tekemistä	Käytännönläheinen toiminta	Tekemisen konkreettisuus
Leikkimistä	Leikki	
Ulkoillaan paljon Ulkoilemista	Ulkoilu	
Uimahallikäyntejä Retkeilyä Retkiä Tutustuminen yhdessä uusiin paikkoihin	Retket	Vaihtelevia kokemuksia
Perheet kokeeet pääsääntöisesti hyötyä toiminnasta Perhekummin käynneistä paljon apua Jo tieto perhekummin tulevasta käynnistä hyvä perheelle Perhekummi joillekin perheille henkireikä	Kokemus hyödystä	
Perheen kokemus perhekummitoiminnasta toinen kuin oli ajatellut Kemiat eivät joskus kohtaa Toiminta ei sitä mitä perhe on hakenut	Kokemus ei vastaa odotuksia	
Toimiminen kotona ja kodin lähiympäristössä Toimiminen kotona	Toiminta kotipiirissä	Toiminnalle ominaista
Toiminta erilaista eri perheissä	Toiminnan yksilöllisyys	
Toiminta joskus hyvin aktiivista	Toiminnan aktiivisuus	
Tapaamiset kahden viikon välein	Säännölliset tapaamiset	
Seuraa perheelle Kivaa, kun joku tulee	Lähiverkoston laajeneminen	
Vahvistusta vanhemmuuteen keskustelujen kautta	Vanhemmuuden tukeminen	
Perhekummi oikea ihminen perheelle Kemiat perhekummin kanssa kohdanneet	Perhe ja –kummi sopivia toisilleen	

Kuvio 7. Koordinaattoreiden kehittämissuhteita

Pelkistetyt ilmaisut	Alakategoriat
Perhekummin käyntien lopettamisessa lapsen näkökulma paremmin huomioon Perhekummin käyntien loppuminen puheeksi perheessä	Käyntien hallittu lopettaminen
Perhekummin koulutuksen kehittäminen	Koulutuksen kehittäminen